

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2025

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2025

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Romania and Moldova

CHIȘINĂU 2025

Coordonatori:

Petru Macovei
Raimar Wagner

Redactor: Viorica Zaharia**Autori:**

Victor Moșneag
Piotr Garcu
Constantin Hairetdinov
Natalia Zaharescu
Măriuța Nistor
Dorin Rusu
Andrei Bordian
Iuliana Volcova
Luminița Cauliuc

Paginarea computerizată:

Angela Ivanesi

Chișinău 2025

Tipar: Bons Offices SRL

Lucrarea a fost publicată de către Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, în cadrul proiectului „Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă în țările Parteneriatului Estic și Rusia”. Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate, dar și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, nu sunt responsabile pentru conținutul publicației. Părerile exprimate în această publicație sunt exclusiv ale autorilor. Acestea nu reflectă obligatoriu opiniile Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, dar nici ale Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. Această publicație poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub orice formă sau prin orice mijloace doar cu permisiunea scrisă a editorului. Întrebările referitoare la reproducerea în alte condiții decât cele prezentate trebuie adresate Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate la adresa: bucharest@freiheit.org

Federal Foreign Office

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cartea Neagră a risipei banilor publici în Republica Moldova / Victor Moșneag, Piotr Garcu, Constantin Hairetdinov [et al.] ; coordonatori: Petru Macovei, Raimar Wagner ; Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, Asociația Presei Independente (API). – Chișinău : [S. n.], 2025 (Bons Offices) – . – ISBN 978-5-36241-109-1.

2025. – 2025. – 80 p. : il. color. – Aut. indicați pe verso p. de tit. – Cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. – [850] ex. – ISBN 978-5-36241-662-1.

343.351:336.14(478)

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
„Satul european”: acuzații de corupție și răfuiele electorale	5
„Încredere” deșartă. De ce un centru social deschis la Corten, Taraclia, a stat neutilizat 1,5 ani, deși în el s-au investit 2,2 milioane de lei	13
Proiectul „Botoșani” la Bălți: lac fără apă, bănci stricate și scară ruginită, după o investiție de 1,62 milioane de euro din fonduri bugetare și europene	18
Un „contract-catastrofă”. Cronologia și culisele unui litigiu de 66 de milioane de euro, cu acuzații între actuala și fostele administrații ale Primăriei Chișinău	26
Eficiență pe hârtie, deficiențe în realitate. Cum a fost reabilitat liceul „Dimitrie Cantemir” din Bălți din bani europeni	40
Drumuri stricate la Rezina, la mai puțin de un an de la reparație, deși au o garanție de 5 ani	46
De la promisiuni de modernizare la un colaps financiar. Povestea celor două credite care urmau să modernizeze Regia Apă Canal Bălți	52
De la prânzurile elevilor la scheme de licitație: fisuri pentru scurgerea banilor publici la Direcția de Învățământ Briceni	59
Cum a eșuat un proiect de peste 13 milioane de lei, lăsând două sate din Rezina să se usuce de sete	67
Sute de mii de lei cheltuite anual pentru concedierea ilegală a unor angajați. Cazul ANSA	74

CUVÂNT ÎNAINTE

De șapte ani, Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate și Asociația Presei Independente sprijină și motivează jurnaliștii de investigație din Republica Moldova să urmărească cu vigilența profesională corespunzătoare traseele pe care le parcurg banii publici. Procedurile de achiziții, executarea lucrărilor și prestarea serviciilor pentru instituțiile publice, gestionarea investițiilor făcute cu bani europeni sau locali sunt domenii vulnerabile la corupție, de aceea este nevoie de o supraveghere democratică, la fiecare etapă, din partea societății civile și a mass-media. Jurnaliștii de investigație, în special cei care scriu pentru proiectul „**Cartea Neagră**”, își asumă această sarcină și o execută cu excelență. Ei urmăresc în fiecare an tranzacții, tăieri de panglici, concursuri de achiziții, numiri în funcții etc., le verifică, le documentează și ajung, spre final de an, să tragă semnale de alarmă dacă înțeleg că lucrurile au luat altă cale decât cea a transparenței și corectitudinii.

Ediția din acest an a „Cărții negre a risipei banilor publici în Republica Moldova” prezintă noi exemple de lipsă de respect față de bunul comun și banul public, unele de o gravitate penală. Până însă ajung procurorii să investigheze, jurnaliștii, prin anchetele lor, contribuie la cultivarea în societate a atitudinii de intoleranță față de corupție și fenomenele asociate, precum și la sporirea presiunii publice asupra instituțiilor chemate să asigure integritatea și buna guvernare în sectorul public.

În ultimii ani apar tot mai des anchete jurnalistice referitoare la proiecte transfrontaliere sau finanțate de Uniunea Europeană parțial compromise sau executate ineficient din cauza intereselor, incompetenței sau altor factori. Pentru actuala ediție jurnaliștii au documentat cel puțin trei asemenea cazuri, fapt ce arată că este nevoie în continuare de o monitorizare atentă a proiectelor de dezvoltare și de o informare constantă a comunităților în cazul eventualelor derapaje.

În afară de dimensiunea anti-corupție a proiectului, suportul pe care Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate îl acordă la editarea „**Cărții Negre**” urmărește încurajarea jurnalismului de investigație de calitate, inclusiv a jurnaliștilor tineri. Fundația a dezvoltat în ultimii 10 ani în Republica Moldova diferite proiecte de susținere a jurnalismului independent și a contribuit astfel la fortificarea unor instituții de presă, care și-au format în timp jurnaliști profesioniști, capabili să abordeze subiecte în profunzime, care să răspundă nevoilor de informare și dezbateră ale societății.

SERGIU BOGHEAN,

Coordonator de proiecte la Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate,
Oficiul România și Republica Moldova

„SATUL EUROPEAN”: ACUZAȚII DE CORUPȚIE ȘI RĂFUIELI ELECTORALE

VICTOR MOȘNEAG,
ZIARUL DE GARDĂ, 10 februarie 2025

Implementarea la Bilicenii Vechi, r. Sîngerei, a unui proiect din programul „Satul European”, în valoare de 10 milioane de lei, finanțat de guvernele României și R. Moldova, s-a lăsat cu acuzații de corupție. Printr-o scrisoare adresată tuturor instituțiilor de drept din țară, precum și conducerii de vârf, sunt aduse acuzații că în timpul implementării proiectului au fost plătite aproape 700 de mii de lei pentru materiale și lucrări care ar fi fost văzute doar în acte, nu și în realitate. Fosta conducere a primăriei, care a implementat proiectul, afirmă că acuzațiile sunt nefondate, iar responsabilul tehnic pune acuzațiile pe seama unei răfuieli „electorale” a actualei primare cu fosta conducătoare a comunei.

ÎN COMUNICATELE DE PRESĂ TOTUL ARATĂ BINE

Proiectul „Sanitație pentru Biliceni Vechi”, o comună din raionul Sîngerei, are o valoare de **10,12 milioane de lei**. El a fost inițiat la 30 iunie 2023 și urma să fie finalizat peste un an. Proiectul a fost finanțat prin intermediul programului „Satul European”. Guvernul României a contribuit cu **1,82 milioane de lei**, iar restul a fost plătit de Guvernul R. Moldova. Aceste lucrări reprezentau o primă etapă a unui proiect mai amplu, în valoare de peste **40 de milioane de lei**, care urma să ofere întregii localități acces la sistemul de canalizare.

În iunie 2024, autoritățile anunțau că proiectul finanțat de guvernele de la Chișinău și București „a adus schimbări majore în viața comunității”. „Acum, aproximativ 100 de gospodării casnice, inclusiv grădinița din localitate, beneficiază de acces la rețeaua centralizată de canalizare. Prin programul național «Satul European, ediția I», în comuna Biliceni Vechi a fost construită o rețea magistrală de canalizare cu o lungime totală de 4,2 km, care conectează satul la sistemul de canalizare al orașului Sîngerei. Proiectul a inclus și construcția a aproximativ 4 km de rețele de canalizare în interiorul localității, precum și a unei stații de pompare a apelor uzate. Acum, în afară de cele 100 de gospodării casnice cu aproximativ 500 de locuitori, acces la sistemul centralizat de canalizare au grădinița și 3 agenți

economici din localitate”, se menționa în comunicatul remis de Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală.

SCRISOARE CU ACUZAȚII ADRESATĂ PREMIERULUI ȘI INSTITUȚIILOR DE DREPT

Doar că în realitate, lucrurile nu arată așa cum se anunța în comunicatele de presă. **Natașa Bezerău**, primara localității Bilicenii Vechi, afirmă că în ianuarie 2025, la rețeaua de canalizare au fost conectate doar câteva gospodării, de probă, întrucât există bănuiele că lucrările au avut loc cu mai multe abateri, iar din această cauză sistemul ar putea să cedeze atunci când va fi pus în funcțiune.

În luna decembrie 2024, **Natașa Bezerău** a expediat un demers către premierul **Dorin Recean**, Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție și Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, prin care a adus acuzații de corupție celor care au implementat proiectul.

În scrisoare se menționează că Primăria a examinat devizul de cheltuieli pentru materiale și lucrări și „a constatat lipsa materialelor care urmau a fi folosite conform documentației de execuție pentru a menține durabilitatea acestei rețele de canalizare și anume, lipsește stratul de nisip și pietriș sub conducta de canalizare pentru 6,9 km”. În același document se spune că în localitate, „la traseul de canalizare deja există fisuri după ploile din această toamnă”.

Examinând documentația de execuție, Primăria Bilicenii Vechi anunța constatarea faptului că „pentru stratul de nisip (conform devizului) a fost achitată suma de **207.297,201 lei**; pentru stratul de piatră (conform devizului) a fost achitată suma de **170.466,388 lei**, iar pentru aceste lucrări (conform devizului) s-a achitat suma de **300.263,752 lei**, iar „în total, pentru aceste materiale și servicii în cadrul Proiectului nominalizat, Primăria, cu susținerea Guvernului României (Satul European I), a achitat suma de **678.027,341 lei** antreprenorului «Valdcongrup» SRL”.

Instituția, prin vocea primarei **Natașa Bezerău**, solicită „aportul în verificarea încălcărilor comise cu rea intenție de antreprenorul «Valdcongrup» SRL, responsabilul tehnic **Guzun Ghenadie** și ex-primarul comunei, **Guzun Ala**, în gestionarea banilor publici, prin neexecutarea

documentației de deviz a proiectului și delapidarea fondurilor europene destinate acestui proiect, finanțat prin programul «Satul European 1». Primara susține, de asemenea, că ar fi fost „intimidată și amenințată direct” după ce și-a exprimat public intenția de a efectua expertiza acestui proiect, „pentru a mă forța să renunț la aceste acțiuni”.

„LA ACESTE SĂPĂTURI, S-A DEMONSTRAT CĂ NU ESTE NIMIC”

„În lunile aprilie-mai (2024, n.r.) au fost discuții cu cetățenii, chiar de aici, din preajmă, au fost doi domni care mi-au zis: «Ce fel de proiect dați voi, că acolo e spălare de bani, piatră nu-i, nisip nu-i». În luna octombrie, la insistența mea, am chemat pe toți, și pe proiectant, și pe responsabilul tehnic, și pe cei care au executat lucrările. Am insistat să venim să facem săpături. Știam că, de fapt, nu este nimic nicăieri. Nu este nisip și piatră. Și le-am zis să aleagă orice loc din localitate, săpăm oriunde, indiferent că este drum făcut sau nu, săpăm oriunde. Am făcut săpăturile și, evident, la aceste săpături, s-a demonstrat că nu este nimic. În deviz este clar stipulat patul de nisip și patul de pietriș. Locurile unde este nevoie de drenaj este piatra asta, respectiv, pe toată porțiunea este pat de nisip, ceea ce, de fapt, asta nu este nicăieri”, susține Natașa Bezerău.

Afirmațiile sale sunt confirmate de doi angajați ai primăriei care au asistat la verificări. „S-a săpat pentru canalizare și s-a depistat. S-a făcut cu tractorul săpătura, apoi cu hârlețul și acolo nu-i nimic din ceea ce ei spun – nisip și șibioncă (pietriș, n.r.). Nu se află nimic acolo, numai pământ gol. Nu știu ce era în documente, dar eu vă spun ce era și ce am găsit. Nu-i nimic absolut acolo, e pământ gol. Pământ și țevile, și gata”, menționează **Emilian Fotescu**, angajat al Primăriei Bilicenii Vechi. „A fost reprezentantul companiei, a fost reprezentantul de la Agenția Supraveghere Tehnică, primarul, supraveghetorul tehnic și atunci s-au făcut săpături într-un loc anumit, aleatoriu. Și s-a constatat că nu era perna asta de nisip...”, afirmă și **Ion Ciobanu**, inginer cadastral în cadrul Primăriei Bilicenii Vechi.

„AM FOST ANUNȚATĂ CĂ S-AU APLICAT AMENZI DE CÂTE 30 DE MII DE LEI”

Natașa Bezerău a devenit primară a satului Bilicenii Vechi în urma alegerilor locale din noiembrie 2023. Candidată din partea Partidului

Schimbării, Bezerău a învins-o după turul doi pe reprezentanta PAS, Ala Guzun, fostă socialistă, care a deținut funcția în perioada 2015-2023. Proiectul a fost implementat, cu efectuarea unei părți din lucrări, în timpul mandatului acesteia.

„Eu nu sunt sigură că această sistemă poate să lucreze acum, deoarece pământul anume pe drumul ăsta s-a lăsat foarte mult. Am avut diferite incidente. Am avut un caz când un cal cu o căruță a căzut în această sistemă. Eu sunt sigură că această țevă nu mai este la starea care era inițial”, afirmă primara. Ea spune că anume din acest motiv a permis conectarea la sistemul de canalizare doar a „4-5 locuințe, pentru a vedea cum se comportă această stație, dar noi nu ne putem folosi de ea din motivul că avem situația creată”.

Pe parcursul anului 2024, primara a cerut autorităților competente să verifice calitatea lucrărilor. Printr-un răspuns din octombrie 2024, Ion Moraru, șeful Inspectoratului Național pentru Supraveghere Tehnică (INST), o informa că lucrările „sunt executate cu abateri de la documentația de execuție și anume: nu a fost executat patul de nisip sub conducta de canalizare, deși în proiect a fost preconizat executarea stratului de nisip sub conducte”. Totuși, pentru că proiectul nu era etapizat, iar autorizația de construcție era emisă pentru întreg volumul de lucrări (adică pentru construcția rețelei de canalizare în întregime, n.r.), instituția a anunțat că este în imposibilitate de a trage concluzii până la finalizarea lucrărilor.

„Verbal, am fost anunțată că s-au aplicat amenzi de câte 30 de mii de lei pentru antreprenor și pentru responsabilul tehnic, dar nu mi s-a oferit copia procesului-verbal, deși am solicitat-o”, afirmă Natașa Bezerău. **Ion Moraru**, șeful INST, a confirmat pentru ZdG că au fost aplicate amenzi „pentru abateri de la proiect”.

Natașa Bezerău susține că după ce a început să verifice calitatea lucrărilor ar fi primit amenințări. „Prima a fost chiar dimineață, pe trei octombrie, când am ajuns la serviciu. Deja aflasem de la doamna contabilă și de la specialistul din primărie că au găsit aragazul pornit cu o cratiță pe el goală. A fost o situație foarte stupidă. Noi nu ne foloseam în acea perioadă de bucătărie sau de această gazificare. Ulterior, au parvenit diferite apeluri, atât de la responsabilul tehnic, cât și de la cei care au executat lucrările – haideți să ne întâlnim, haideți să discutăm... Bani direct nu mi s-au propus, dar înțelegeri – haideți să ne înțelegem, au fost propuneri. Și cu întâlniri la Chișinău, la fel, au fost propuneri, la care eu am refuzat. Eu nu știu ce ar fi urmat mai departe, dar nu am fost”, acuză primara.

RESPONSABILUL TEHNIC: „STRAT DE PIATRĂ NU SE POATE PUNE SUB ȚEAVĂ”

Acuzațiile primarei sunt însă negate categoric de persoanele care au participat la implementarea proiectului. Ghenadie Guzun, responsabilul tehnic în cadrul proiectului, afirmă că lucrările au fost efectuate conform tuturor normelor în construcție. „Strat de piatră nu se poate pune sub țeavă. Sub țeavă se pune nisip sau pământ moale. Piatra se pune numai la suprafață. Eu am lămurit acolo doamnei primar. Ea vrea piatră. Piatra se pune deasupra”, explică responsabilul tehnic, care oferă și detalii. „Piatra s-a pus pe drumul care merge de la cimitir până la șoseaua asta de la Chișcăreni. S-a făcut drum alb. În afară de asta, toată piatra care a fost după devizul de cheltuieli, după toate actele de proiect, înseamnă că s-a pus pe drumuri. Când s-au astupat tranșeele, deasupra se pune piatră, nu se pune sub țeavă. Am lămurit acolo că uite așa trebuie. Pietrișul nu se pune sub țeavă, că se fărâmă țeava. El se pune deasupra, la suprafața pământului, unde tranșeea s-a astupat, pentru ca să aducă drumurile la situația inițială, care era până la începerea construcției canalizației”, menționează **Ghenadie Guzun**.

El neagă acuzațiile apărute de conflictul care s-ar fi iscat între actuala și fosta primară. „Nu-i drept toată asta. Totul a fost pus. Totul conform proiectului, conform legilor în construcții, a fost efectuat tot normal. Pur și simplu, vor să arate... lupta asta electorală se prelungește mai departe. O murdărește pe fosta primară și am nimerit și noi printre vorbele acestea murdare”, acuză, la rândul-i, Ghenadie Guzun. El este originar din Bilicenii Vechi, dar s-a mutat cu traiul încă în perioada sovietică la Bălți. Deși are același nume de familie cu al primarei în mandatul căreia s-a inițiat proiectul, iar familiile lor au un grad de rudenie îndepărtat, Ghenadie Guzun afirmă că nu a favorizat niciodată instituția și că a participat la acest proiect pentru a face „un bine” satului natal.

FOSTA PRIMARĂ: „EU SPUN CU TOATĂ SIGURANȚA CĂ LUCRĂRILE S-AU FĂCUT CONFORM PROIECTULUI”

Ala Guzun, primară a comunei Bilicenii Vechi între anii 2015-2023, afirmă și ea că acuzațiile aduse de actuala administrație sunt inventate și nu corespund realității. „Lucrările au fost efectuate conform proiectului și cu respectarea tuturor cerințelor care au fost enumerate în proiect.

Zilnic, în teritoriu, agentul economic când a lucrat, a fost cu responsabilul tehnic, a fost verificat de către finanțator. Cu mare respect pentru toți cetățenii pot să spun că în timpul mandatului Alei Guzun s-au făcut lucrări anume în folosul oamenilor, ca serviciile să ajungă aproape de cetățeni. Eu spun cu toată siguranța că lucrările s-au făcut conform proiectului”, menționează fosta primară, care este astăzi angajată în cadrul Consiliului Raional Sîngerei.

„Pietrișul se pune deasupra. Cu siguranță, nu pe toate suprafețele s-a pus pietrișul. S-a pus pietrișul pe suprafețele necesare, deasupra, după ce s-a pus stratul de pământ. Cu siguranță, acest pietriș a fost adus și a fost pus. S-au făcut săpături pe un singur tronson, dar realitatea e că tronsonul este de 10 km unde s-au făcut aceste lucrări. Poate la momentul când au depistat dumnealor, la groapa la care au depistat dumnealor, probabil au nimerit în partea de cernoziom, unde nu era necesar de pus nisip. S-a făcut totul conform proiectului și e o istorie de succes a localității noastre”, afirmă fosta primară.

ANTREPRENORUL GENERAL: „LA CANALIZAȚIE NU SE PUNE PIETRIȘ, EU NU ȘTIU DE UNDE A LUAT EA ASTA”

„Valdcongrup” SRL, compania care a executat lucrările, a fost fondată în 2009 ca o societate cu răspundere limitată, cu sediul în orașul Chișinău. Compania are activități declarate în construcția clădirilor, instalarea rețelilor de apă, canalizare și a rețelilor de încălzire. Compania este o participantă constantă la licitațiile anunțate de instituțiile statului, iar conform datelor portalului Agenției Achiziții Publice, în perioada 2013-2025 a obținut contracte în valoare de peste 350 de milioane de lei cu diverse instituții ale statului, în special pentru construcția rețelilor ingineresti. Datele publice arată că firma este deținută de **Lucia** și **Denis Țurcan**.

Anatolie Țurcan, diriginte de șantier în cadrul companiei, a declarat pentru Ziarul de Gardă că lucrările au fost efectuate în conformitate cu normele în construcție din R. Moldova. El consideră că la mijloc, cel mai probabil, sunt reglări de conturi între actuala și fosta primară. „Obiectul a fost primit de dânsa în exploatare, nu de altcineva, dar de doamna primar, Natalia. Ce-o vrut ea, cum a vrut ea, că aceea i-o pus niște piedici cu finanțările, nu știu cu ce, eu idee nu am ce au ele între dânselle și cum au, dar obiectul a fost primit și sunt toate avizele, totul lucrează. Ea

mi-a spus mie, un cuvânt mi-a spus: să-i spun mulțumesc doamnei Guzun că ea o să scrie la corupție”, susține reprezentantul companiei.

Anatolie Țurcan menționează că este gata pentru verificări din partea tuturor instituțiilor responsabile, pentru că este sigur că lucrările au fost efectuate calitativ. El admite că firma a fost amendată cu **30 de mii de lei** pentru că nu a fost depistat nisip în locul unde au fost efectuate săpături, dar spune că acest caz a fost unul izolat. A achitat amenda în 72 de ore, plătind jumătate din sumă.

„Pietriș se pune la drumuri, nu se pune la canalizație sub țeavă. Dacă ea a săpat acolo într-un loc și nu a găsit nisip, nu înseamnă că el nu-i acolo. La canalizare nisipul se pune acolo unde trebuie de pus. Dacă este pământul moale, el nu se pune. Sunt niște normative”, a conchis dirigintele de șantier din cadrul „Valdcongrup” SRL. Ulterior, el ne-a remis un extras din legislație în care este specificat că „patul de fundare sub conducte se stabilește în funcție de capacitatea portantă a terenului și sarcinile exterioare care acționează asupra conductelor”.

La sfârșitul lunii ianuarie 2025, la o lună de la solicitarea către organele de drept și conducerea țării de a se implica în verificarea proiectului, primara Natașa Bezerău afirmă că nu a primit niciun răspuns, iar plângerile sale au fost direcționate către Centrul Național Anticorupție, fără a fi informată despre măsurile întreprinse. Ea susține că nu va accepta punerea în funcțiune a sistemului de canalizare până când nu va avea garanții de la toate instituțiile și companiile implicate în proiect că acesta poate funcționa la capacitate maximă.

Miercuri, 29 ianuarie 2025, Centrul Național Anticorupție a anunțat-o pe primara Natașa Bezerău că investighează circumstanțele implementării proiectului din comuna Bilicenii Vechi și că „având în vedere gradul înalt de complexitate al cazului”, a prelungit termenul de furnizare a unui răspuns la cererea depusă la sfârșitul lunii decembrie.

În 2024, Primăria Bilicenii Vechi a depus dosarul în cadrul programului „Satul European, ediția a II-a” pentru a obține finanțare pentru „modernizarea și extinderea infrastructurii de canalizare”. Proiectul însă nu a fost avizat pentru finanțare, clasându-se după punctaj pe locul 282 din cele 314 proiecte depuse, în timp ce pentru finanțare au fost disponibile 223 de proiecte. Deși primăria a contestat concluziile pentru care proiectul nu a primit finanțare, decizia nu a fost modificată.

„ÎNCREDERE” DEȘARTĂ. DE CE UN CENTRU SOCIAL DESCHIS LA CORTEN, TARACLIA, A STAT NEUTILIZAT 1,5 ANI, DEȘI ÎN EL S-AU INVESTIT 2,2 MILIOANE DE LEI

PIOTR GARCIU,

MOLDOVACURATA.MD, 18 februarie 2025

În luna martie 2023, în satul Corten din raionul Taraclia s-a deschis, în clădirea fostei școli-internat, un centru de plasament pentru copii în situație de risc „Încredere”. Sediul centrului – câteva încăperi din fosta școală, a fost reparat și amenajat cu bani donați de Uniunea Europeană și Fundația Soros Moldova, dar și alocați de Consiliul raional Taraclia. Centrul însă nu a funcționat nici jumătate de an. În februarie 2025, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, care l-a preluat de la administrația raională, a anunțat că l-a redeschis, dar că i-a schimbat profilul – în loc de centru de plasament, va fi centru de zi pentru copii și persoane în etate.

ÎN IANUARIE 2025 CENTRUL ÎNCĂ ERA ÎNCHIS

Clădirea în care ar fi trebuit să fie amplasat Centrul „Încredere” nu e greu de găsit. O cărare asfaltată duce către blocul principal, iar într-o parte se văd rămășițele unui teren de joacă amenajat încă în perioada sovietică. Aflăm că aici este un Centru de plasament de pe inscripția afișată la intrare. Nimeni nu poate intra, întrucât ușa e încuiată, iar prin geam putem vedea unele camere. Pe paturi sunt aranjate saltele și plapume, dar atmosfera de clădire goală e transmisă mai ales de un tigru-jucărie pe care îl vedem prin geam, în una dintre camere. În încăperi, inclusiv la bucătărie și la spălătorie, s-au păstrat electrocasnicele și mobila. Așa arăta centrul la sfârșitul lunii ianuarie 2025.

ȘCOALĂ-INTERNAT RECICLATĂ ÎN CENTRU DE PLASAMENT

Până în anul 2018 în această clădire era o școală-internat, care însă a fost închisă prin decizie de Guvern, în legătură cu implementarea programului de educație incluzivă. Acesta presupunea crearea altor forme de plasare a copiilor fără părinți sau în situație de risc. Astfel, copiii care se aflau aici au ajuns în diferite forme de plasament – fie

în familiile lor, care au fost susținute financiar ca să-i poată întreține, fie în alte familii, care prestau servicii de asistență parentală profesionistă.

În anul 2021, Asociația Obștească „PRIMA”, în colaborare cu Consiliul raional Taraclia, a obținut o finanțare din partea Uniunii Europene și Fundației Soros Moldova pentru crearea serviciului social „Centru de plasament pentru copii în situație de risc”. La 21 decembrie 2021, Consiliul raional a aprobat decizia pentru crearea serviciului, regulamentul de funcționare și unitățile de personal. Aici urmau să lucreze, cu normă întreagă sau incompletă, 10 specialiști. Printr-o decizie ulterioară, din octombrie 2022, Consiliul a mărit schema de personal cu 1,5 unități, iar peste un an, în septembrie 2023, a transmis Centrului și o unitate de transport – un autobuz RAV 2203, fabricat în 1993.

DESCHIDERE CU FAST ȘI ÎNCHIDERE TACITĂ

Deschiderea festivă a Centrului a avut loc în martie 2023. Uniunea Europeană și Fundația Soros Moldova alocaseră împreună circa 1,2 milioane de lei pentru reparație și amenajare, iar Consiliul raional Taraclia a contribuit cu alte circa 1,1 milioane de lei. Instituția era destinată plasării copiilor care fuseseră, din anumite motive, despărțiți temporar de părinți. Aici ei ar fi trebuit să trăiască, supravegheați de pedagogi, asistenți medicali și psihologi, până le va fi găsită o nouă familie. În luna iulie 2023, pagina web a Consiliului raional Taraclia anunța că la Centru au fost plasați primii doi beneficiari, însă la scurt timp centrul și-a sistat activitatea.

Georgeta Scopenco, președinta AO „PRIMA”, care a gestionat proiectul finanțat de UE și Fundația Soros Moldova, a refuzat să discute cu noi despre încetarea activității centrului: „Nu ofer nici un comentariu. Toate întrebările adresați-le Consiliului raional. La revedere”.

Galina Filipova, care conducea în 2023 Direcția asistență socială a raionului Taraclia, ne-a confirmat că Centrul a lucrat doar 4-5 luni, apoi s-a închis. „El și-a încetat activitatea din cauza lipsei de finanțare pe care trebuia să o acorde Consiliul raional. Acolo s-au făcut mari cheltuieli și la sfârșitul anului deja nu mai erau bani în buget pentru asta”, a explicat Galina Filipova.

DE CE INSTITUȚIA NU A FUNCȚIONAT ÎN 2024?

Începând cu data de 1 ianuarie 2024, în Republica Moldova a fost pusă în aplicare reforma națională a sistemului de asistență socială (ReStart). Au fost create agenții teritoriale de asistență socială (ATAS). Astfel, Centrul a ajuns în gestiunea ATAS Sud, din componența Ministerului Muncii și Protecției Sociale, care urma să-l și finanțeze. La solicitare, responsabili de la minister ne-au comunicat că activitatea Centrului a fost oprită temporar din cauza mai multor factori. Printre aceștia – „lipsa solicitărilor de plasament de tip rezidențial pentru copii și politicile promovate la nivel național și internațional de dezinstituționalizare a copiilor, prin acordarea serviciilor de tip familial (de ex. servicii de asistență parentală profesionistă, casă de copii de tip familial ș.a.)”. De asemenea, responsabili de la minister au precizat că banii planificați pentru finanțarea Centrului în anul 2024 au fost redistribuiți către alte servicii sociale, „în funcție de prioritățile stabilite la nivel teritorial și necesitățile sistemului de protecție a copilului”.

Potrivit Galinei Filipova, directoarea centrului a continuat să fie salarizată pe parcursul anului 2024 cu jumătate din retribuția stabilită inițial, deși instituția nu a funcționat. De asemenea, și câțiva paznici au fost remunerați în această perioadă, dar deja din bugetul Consiliului raional, întrucât teritoriul pe care este amplasat centrul aparține administrației raionale.

DIN CENTRU PENTRU COPII, REORGANIZAT ÎN CENTRU PENTRU ADULȚI

În luna mai 2024, secretarul de stat al Ministerului Muncii și Protecției Sociale, **Vasile Cușca**, a vizitat centrul, iar din comunicatul difuzat ulterior reiese că se căutau soluții pentru a reorganiza și reactiva funcționarea centrului. În răspunsul pe care ni l-a oferit Ministerul Muncii și Protecției Sociale în februarie 2025, se spune: „În anul 2024 a fost realizată evaluarea necesităților locale, care a arătat că este necesar de dezvoltat un alt tip de serviciu în satul Corten și anume servicii de zi pentru diferite categorii de persoane vulnerabile (copii, persoane în etate, persoane cu dizabilități), pentru a răspunde mai bine nevoilor comunității și pentru a eficientiza utilizarea resurselor. Respectiv, s-a

decis reorganizarea acestuia într-un Centru de prestări servicii sociale, capabil să ofere servicii adaptate diferitelor categorii de beneficiari vulnerabili”.

Peste câteva luni de la această vizită, în decembrie 2024, Consiliul raional anunța deja că aici va fi deschis un centru de plasament pentru persoane în etate.

În februarie 2025 s-a anunțat definitiv că instituția se redeschide și va fi centru de zi pentru persoane în etate și pentru copii, iar primii beneficiari vor fi 10 persoane cu vârsta mai mare de 60 de ani și 10 copii din familii vulnerabile, după cum a anunțat vicepreședintele raionului Taraclia, **Serghei Filipov**.

Între timp, cât a stat închisă, timp de 1,5 ani, clădirea a trecut dintr-o gestiune în alta. În primăvara anului 2023, după lansarea Centrului, Consiliul raional a transmis clădirea în folosință Ministerului Muncii și Protecției Sociale. În decembrie 2024 însă, din cauză că instituția nu funcționa, consilierii și-au anulat decizia de transmite, adică au luat clădirea înapoi. În ianuarie 2025, Ministerul a expediat o scrisoare către Consiliul raional în care a anunțat că pentru anul 2025 sunt planificați bani pentru finanțarea centrului și solicita reluarea în folosință a clădirii.

ÎN SFÂRȘIT, DUPĂ 1,5 ANI DE PAUZĂ, CENTRUL A FOST REACTIVAT

Centrul reorganizat activează din 3 februarie 2025. Potrivit președintelui raionului Taraclia, **Lazar Dermenji**, aici sunt angajați directorul și trei specialiști: un asistent social, care ajută persoanele în etate, și doi pedagogi, care lucrează cu copiii. Copiii din familii vulnerabile vin la centru după lecții, iau masa, își fac temele și participă la diferite activități de dezvoltare.

Centrul „Încredere” este finanțat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, însă și Consiliul raional contribuie la întreținere. De exemplu, potrivit lui Lazar Dermenji, consiliul a găsit un antreprenor care asigură hrana beneficiarilor centrului.

Președintele raionului susține că instituția ar urma să fie dezvoltată într-un centru de plasament și de zi, care să presteze și servicii cu plată.

PROIECTUL „BOTOȘANI” LA BĂLȚI: LAC FĂRĂ APĂ, BĂNCI STRICATE ȘI SCARĂ RUGINITĂ, DUPĂ O INVESTIȚIE DE 1,62 MILIOANE DE EURO DIN FONDURI BUGETARE ȘI EUROPENE

CONSTANTIN HAIRETDINOV,
ESP.MD, 24 februarie 2025

În luna ianuarie 2024 la Bălți s-au încheiat lucrările de amenajare a Parcului central „Mihai Volontir”, desfășurate în cadrul unui proiect implementat împreună cu administrația orașului Botoșani din România. Proiectul s-a numit „Eminescu: aceeași cultură, același traseu în zona transfrontalieră Botoșani-Bălți” și a avut un buget de 1,62 de milioane de euro. Rezultatele însă nu au plăcut tuturor. Explicăm în continuare cât au costat și cum arată acum unele elemente, în special „Lacul cu nuferi”, treptele care duc către parc și băncile. De asemenea, le-am comparat cu aceleași elemente dintr-un parc din orașul Ungheni, care a servit drept model pentru amenajarea parcului din Bălți.

ACTIVIST: „E RISIPĂ DE BANI”

Activistul civic **Nicolai Usatâi** și câțiva susținători ai săi au organizat vara trecută la Bălți o „adunare populară” pentru a discuta despre calitatea lucrărilor în cadrul acestui proiect. În opinia sa, reparația făcută în Parcul central ar fi un eșec și o risipă de bani: „M-au deranjat cheltuielile pentru anumite elemente: băncile scumpe, coșurile pentru gunoi, această groapă cu apă numită «Lac cu nuferi» – acolo nu e nici apă, nici nuferi. Când groapa a fost umplută cu apă, era clar că ea este periculoasă, deoarece marginile nu sunt înalte și copiii pot cădea în ea. Nici acum, când apa a fost retrasă, locul nu e foarte sigur, oricum poți cădea în această groapă. Cât privește oțelul corten, folosit la treptele care duc către parc, în opinia mea, arată ca ceva ce nu a fost construit până la capăt, e un rateu. Totul este neplăcut și se aruncă în ochi. E o risipă de bani”.

„Nu am văzut ca autoritățile să se fi consultat cu orășenii. A întrebat măcar cineva în Consiliul municipal cum va arăta parcul renovat? Cine a decis? Cine a confirmat decizia? De asemenea e ciudat că autoritățile locale nu spun nici un cuvânt la acest subiect, nu vorbesc deloc despre asta. Oare chiar tuturor le place ce a ieșit? Acest subiect nu a fost

abordat la modul serios, iar drept urmare parcul e unul eșuat”, a mai spus Nicolai Usatâi.

LAC CU NUFERI INEXISTENT, DEȘI A COSTAT PESTE 500 000 DE LEI

Potrivit paginii web a Primăriei Bălți, proiectul de amenajare a Parcului central a costat **1.620.625,26 de euro**. Din această sumă, **746.567,04 de euro** este contribuția bugetului municipal, iar restul e din grantul european, obținut în cadrul programului „România-Republica Moldova 2014-2020”. Proiectul a inclus diverse lucrări, între care: pavarea căilor de acces, reconstrucția treptelor către parc, montarea instalațiilor din oțel special corten, rezistent la precipitații și la schimbările de vreme, amenajarea unui „Lac cu nuferi”, instalarea băncilor și altele.

Am decis să verificăm trei obiecte: „Lacul cu nuferi”, scara cu trepte care duce spre parc și băncile însoțite de coșuri de gunoi. După încheierea lucrărilor, la 5 ianuarie 2024, în „Lacul cu nuferi” s-a turnat apă o singură dată – la sfârșitul lunii mai 2024, de Ziua orașului Bălți. Însă, la scurt timp, apa a fost retrasă și de atunci „lacul” e uscat. Asta în condițiile în care pentru construcția lui s-au cheltuit 500.000 de lei.

Am solicitat de la primărie informații despre costurile unor lucrări concrete, inclusiv ale „Lacului cu nuferi”. Nu am primit un răspuns clar, însă ne-au fost furnizate documente, inclusiv facturi fiscale. Astfel, am dedus costul lucrărilor pe categorii:

- Construcția bazinului „lacului” – 367.593,59 de lei;
- Apeductul – 40.401,30 de lei;
- Sistemul de canalizare – 89.802,89 de lei.

De asemenea, au fost efectuate lucrări de instalare a cablurilor electrice, deși este greu de spus ce anume s-a folosit pentru „lac”. Din suma destinată construcției bazinului – 367.593,48 de lei – pentru echipamentul „lacului” au fost cheltuite peste 100.000 de lei. Aici intră pompe, filtre pentru apă, dar și nuferi artificiali, care au costat 23.805 lei.

În total, judecând după cifrele din documente, au fost cumpărați 54 de nuferi artificiali:

- 30 de nuferi galbeni (10 cm) – 6650 de lei;
- 18 nuferi albi (18 cm) – 9525 de lei;
- 6 nuferi (28 cm) – 4330 de lei.

Pe pagina web a Primăriei Bălți este indicat cum ar fi trebuit să arate nuferii. În unul dintre magazinele online, nuferi produși de aceeași firmă, Hessner, se vând la următoarele prețuri:

- cu diametrul de 10 cm – 3,49 de euro bucata (apr. 70 de lei)
- cu diametrul de 18 cm – 4,95 de euro (apr. 100 de lei)
- cu diametrul de 28 cm – 6,99 de euro (apr. 140 de lei).

Aceste prețuri nu includ costul livrării, care diferă de la o platformă la alta. Suma totală cheltuită pentru nuferi este de 1000 de euro. Nu este clar rostul cumpărării lor, de vreme ce orașenii au văzut nuferii o singură dată – la Ziua orașului în 2024.

SCARA CU TREPTE CĂTRE PARC A COSTAT APROAPE 4 MILIOANE DE LEI

Facturile Primăriei arată că reparația treptelor către parc a costat **3.851.356,06 de lei**. Cheltuielile includ costul oțelului corten, cu care a fost căptușit parapetul treptelor. La scurt timp, metalul a ruginit și asta a afectat plăcile de beton, dându-le un aspect de vechi și abandonat. Judecând după răspunsul pe care l-am primit de la Primărie, la darea în exploatare, obiectul arăta la fel ca astăzi, însă nimeni nu a avut obiecții.

BĂNCILE ȘI COȘURILE PENTRU GUNOI

În total au fost cumpărate 74 de bănci și 82 de coșuri pentru gunoi. O bancă a costat 8600 de lei, plus 600 de lei pentru instalare. Un coș pentru gunoi a costat 7400 de lei și 500 de lei pentru instalare. În total, pentru bănci, coșuri și instalare s-au cheltuit **1.328.600 de lei**. Băncile au fost cumpărate de la compania Kronemag Millenium SRL din România. Prețurile de pe pagina web a companiei coincid cu cele din documentele primăriei. Pe platformele de vânzări online din Republica Moldova am găsit câteva modele de bănci asemănătoare cu cele procurate de Primăria Bălți, însă la prețuri mai mici, de 4500-5400 de lei pentru o bancă.

Nu este clar conform căror criterii au fost selectate anume astfel de bănci. Putem presupune că puține companii din Republica Moldova pot livra cantitatea necesară de bănci la calitatea corespunzătoare. Totuși, din cele 74 de bănci instalate în cadrul proiectului, 16 sunt

deja distruse. Le lipsesc scânduri, astfel că fie nu te poți așeza pe ele, fie sunt incomode.

LUCRĂRILE SUNT FINALIZATE

Am cerut responsabililor de la primărie să ne spună dacă parcul este dat în exploatare. Am primit răspuns doar la unele întrebări, fără clarificările necesare, și un set de documente. Unul dintre răspunsuri poartă semnătura arhitectului principal al orașului, **Ivan Makovski**. Din el reiese:

- Lucrările au fost executate în volum total;
- Actul de recepție finală a lucrărilor nu a fost semnat, deoarece este în vigoare garanția de 5 ani;
- Mersul lucrărilor a fost supravegheat de specialiști acreditați;
- Nu au fost formulate obiecții;
- Deciziile privind selectarea materialelor utilizate aparțin arhitectului principal al proiectului.

CE SPUNE FIRMA CARE A EXECUTAT LUCRĂRILE

Lucrările de reparație și amenajare a parcului au fost executate de Vladmih Company, care ne-a oferit următorul răspuns: „Nu știm cine este responsabil acum de întreținerea în bună condiție a obiectului reconstruit. Noi am executat lucrările conform proiectului și am dat obiectul în exploatare. Conform contractului, termenul de garanție pentru astfel de lucrări este de 5 ani. Am predat lucrările autorității contractante, adică Primăriei Bălți. Cine gestionează acum acest obiect, nu cunoaștem.

Am încheiat lucrările iarna. Atunci nu era cazul să punem apă în „Lacul cu nuferi”, întrucât ar fi înghețat, de aceea am umplut lacul ulterior, când s-a încălzit. Am testat pompa, totul funcționa. În continuare apa urma să fie pompată în lac de persoane special angajate pentru asta de către gestionar. Deci noi am arătat că apa se colectează și se pompează corespunzător.

Instalațiile funcționează, inclusiv cele pentru curățarea apei, dar autoritatea contractantă trebuie să aibă grijă în continuare să cumpere produse chimice pentru curățarea apei și întreținerea lacului. În cadrul

proiectului sunt procurate pompă, filtru, care trebuie curățat periodic. Apa se poluează dacă în ea nu este menținut nivelul necesar de PH.

De asemenea, lacul este conectat la rețeaua de apeduct, dar contractul îl încheie autoritatea contractantă. Cunoaștem că biserica catolică din oraș a permis conectarea la rețele, întrucât acestea îi aparțin. Lacul este conectat și la sistemul de canalizare, dar încheierea contractului pentru servicii de canalizare și evacuare a apei nu este obligația noastră.

Executantul lucrărilor a oferit un termen de garanție a lucrărilor de 5 ani cu condiția că obiectul va fi exploatat corespunzător. Însă, din păcate, până la darea în exploatare, o parte din bănci au fost stricate. Am fost nevoiți să schimbăm scândurile chiar înainte de darea în exploatare. Pentru actele de vandalism răspund doar cei care le-au comis, aceste acte nu sunt acoperite de garanția pe care o oferă executantul.

Băncile care au fost instalate erau indicate în proiect, împreună cu linkul către producător. Aveam timp puțin la dispoziție, de aceea deciziile privind achizițiile pentru mărfurile din proiect se luau foarte repede”.

OBIECTELE INSTALATE NU AU FOST TRANSMISE ÎN GESTIUNEA ÎNTREPRINDERII MUNICIPALE DE AMENAJARE A TERITORIULUI

Directoarea Întreprinderii municipale pentru spații verzi și amenajarea teritoriului, **Svetlana Novikova**, ne-a comunicat că instalațiile din parc nu au fost trecute în gestiunea întreprinderii pe care o conduce, deci nu se știe cine este responsabil de menținerea integrității acestora.

„Parcul se află în gestiunea noastră, însă instalațiile care au fost montate în cadrul proiectului, inclusiv băncile, coșurile pentru gunoi, lacul, nimeni deocamdată nu ni le-a transmis. De Ziua orașului lacul a fost umplut cu apă, dar după ce s-a poluat, am evacuat apa, am curățat locul și am strâns nuferii. Ei se află acum la estrada de vară.

Când vom lua „Lacul cu nuferi” în gestiune în mod oficial, vom aborda problema (abordată deja de primar) să-i schimbăm nivelul de adâncime. E periculos. La consultările pe acest subiect au fost propuse diferite soluții, cum ar fi să-i punem un gard sau să-l facem mai puțin adânc. Nu se știe deocamdată ce soluție va fi adoptată.

Cât privește băncile, vă spun clar că nu le vom lua în gestiune dacă vor fi stricate. Am fost deja abordați cu această rugămintă, dar am explicat că

nu putem cheltui resurse pentru reparația obiectelor care nu sunt gestionate de noi. Nu știu cine a ales aceste bănci, dar noi la fel le considerăm nesigure. În ultimul timp am început să cumpărăm bănci care s-au dovedit a fi de nădejde. Am instalat așa ceva pe străzile Bulgară, Konev, în parcul Victoria, în scuarul autogării, în scuarul cartierului BAM și pe strada Alexandru cel Bun. Vandalii le-au răsturnat de mai multe ori, dar numai în câteva cazuri am fost nevoiți să schimbăm câte o scândură distrusă. O bancă de acest fel costă împreună cu coșul de gunoi în jur de 10.000 de lei”, a explicat Svetlana Novikova.

I-am solicitat un interviu și arhitectului-șef al proiectului, **Vasile Stratu**. La telefon, ne-a promis că va răspunde la întrebările pe care i le expediasem la adresa electronică. Ulterior însă, nu ne-a mai răspuns nici la telefon, nici pe mail.

EXEMPLU DE AMENAJARE A UNUI PARC LA UNGHENI

Pentru comparație, am analizat modul în care a fost amenajat un parc din orașul Ungheni, care are un teatru de vară, un havuz funcțional, platformă pentru skateboard, terenuri de volei, minifotbal și tenis, precum și un teren de joacă pentru copii, piste pentru bicicliști, supraveghere video și iluminare proaspăt instalată. Aici lucrările de reparație și amenajare s-au desfășurat din 2016 până în 2020, împărțite în 5 etape. Viceprimarul **Eduard Balan** ne-a explicat că, datorită bunelor relații de parteneriat cu unele orașe din România, dar în special cu municipiul Cluj-Napoca, administrația locală Ungheni a primit fonduri pentru amenajarea unui parc pe care l-au numit „Micul Cluj”. De asemenea, au contribuit Agenția elvețiană pentru dezvoltare și cooperare, localnicii și diaspora. În total, lucrările au costat 14.497.990 de lei.

La fiecare etapă, potrivit viceprimarului, Primăria raporta toate cheltuielile în fața donatorilor.

1. Prima etapă (2016–2017)

- Amenajarea „Aleii conaționalilor” în cadrul proiectului „Cu dragoste pentru casă” (proiectul „Migrația și dezvoltare locală”, implementat de PNUD cu suportul financiar al Agenției elvețiene pentru dezvoltare și cooperare, localnicilor și diasporei).
- Lucrări: pavarea aleii, montarea stâlpilor pentru iluminat, a băncilor și coșurilor pentru gunoi.
- Costul total: 1.118.000 lei.

2. Etapa a doua (2017)

- Amenajarea „Orășelului copiilor” cu patru zone de joacă pentru diferite categorii de vârstă.
- Asfaltarea aleilor, instalarea băncilor, a coșurilor pentru gunoi, sădirea florilor, instalarea felinarelor.
- Costul total: 4.018.294 de lei (contribuția Primăriei Cluj-Napoca – 2.052.508 de lei).

3. Etapa a treia (2018)

- Amenajarea intrării centrale în parc, a fântânii arteziene, a teatrului de vară și a aleii „Cluj-Napoca”.
- Reconstrucția clădirii administrative, a grupului sanitar, a sistemelor de canalizare și iluminare.
- Costul total: 3.770.066 de lei (contribuția Primăriei Cluj-Napoca – 2.132.622,12 de lei).

4. Etapa a patra (2019)

- Pregătirea și instalarea suprafețelor pentru terenurile de mini-fotbal, tenis și volei.
- Reparația intrărilor către terenurile sportive, instalarea sistemului de iluminare.
- Costul total: 3.320.000 de lei (contribuția Primăriei Cluj-Napoca – 1.898.714,42 de lei).

5. Etapa a cincea (2020)

- Elaborarea documentației tehnice pentru construcția terenului de skateboard.
- Asfaltarea parcarii și a drumului de acces din partea străzii Alexandru cel Bun.
- Reparație curentă a sistemului de iluminare a drumului de acces.
- Construcția terenului de skateboard.
- Costul total: 2.271.630,24 de lei (contribuția Primăriei Cluj-Napoca – 2.078.000 de lei).

Începând cu data de 1 iunie 2020 cel mai mare parc din Ungheni poartă denumirea de „Micul Cluj”.

UN „CONTRACT-CATASTROFĂ”.

CRONOLOGIA ȘI CULISELE UNUI LITIGIU DE 66 DE MILIOANE DE EURO, CU ACUZAȚII ÎNTRE ACTUALA ȘI FOSTELE ADMINISTRAȚII ALE PRIMĂRIEI CHIȘINĂU

NATALIA ZAHARESCU, MĂRIUȚA NISTOR,
ZIARUL DE GARDĂ, 12 mai 2025

Compania „Epamedia” SRL, care gestionează 300 de stații de așteptare în municipiul Chișinău, cere despăgubiri de 66 de milioane de euro de la Primăria municipiului Chișinău într-un proces de arbitraj internațional. Firma invocă nerespectarea de către administrația locală a clauzelor unui contract de parteneriat public-privat din 2007, în condițiile în care nici ea nu a respectat pe deplin angajamentele asumate în contract, potrivit administrațiilor actuale și anterioare ale Chișinăului. Atât Primăria, cât și agentul economic, resping o serie de acuzații precum că ar fi ajuns la „înțelegeri” pentru a delapida bugetul municipal și spun că sunt gata să rezolve problema la masa de negocieri.

Ziarul de Gardă prezintă cronologia implementării unui „contract-catastrofă”, așa cum l-au numit atât, Ion Ceban, cât și Dorin Chirtoacă, acțiunile și inacțiunile administrațiilor capitalei care au adus Chișinăul în fața riscului de a pierde circa **1,2 miliarde de lei**.

„Primăria Chișinău riscă să piardă **66 de milioane euro**”, titra presa de la Chișinău la mijlocul lunii aprilie 2025, cu referire la un contract ce datează din ianuarie 2007, semnat între Primăria municipiului Chișinău și „Epamedia” SRL. Subiectul a iscat discuții ample în spațiul public.

La o zi după lansarea discuțiilor despre cele 66 de milioane de euro pe care „Epamedia” SRL le pretinde de la Primăria Chișinău, municipalitatea a venit cu un comunicat acuzator în adresa altor actori implicați în procesele administrative de-a lungul anilor, care îl scutește pe actualul edil de vreo implicare. Comunicatul nu oferă detalii despre situația în care „Epamedia” SRL a ajuns să solicite 66 de milioane de euro drept pagubă, dar în el se spune că primăria nu recunoaște această sumă.

„[...] Primăria, pentru greșelile administrației anterioare, a fost deposedată de milioane de lei din bugetul municipal. [...] Primăria nu recunoaște cifra de 66 de milioane de euro, este o cifră pretinsă de către partenerul privat al acestui contract, unde au luat în calcul venitul

brut ratat fără luarea în considerare a cheltuielilor lor operaționale pentru perioada din 2007 încoace. [...] Acest subiect este foarte politizat de către consilieri, cu învinuiri personale către Primarul General, **Ion Ceban**, care nu are nici o implicare în acest subiect, când, de fapt, există un contract de parteneriat public-privat semnat în 2007 și obiectul contractului au fost pretinse ca fiind neexecutate în perioada 2007-2020”, se arată în comunicat.

UN CONTRACT PĂGUBOS PENTRU MUNICIPALITATE?

Contractul de parteneriat public-privat a fost semnat de Primăria municipiului Chișinău și „Epamedia” SRL în ianuarie 2007. Potrivit lui, „Epamedia” SRL se obliga să construiască 300 de stații de așteptare a transportului public și să le mențină „în stare de exploatare” pe întreaga perioadă de valabilitate a acordului. În schimb, municipalitatea se obliga să-i ofere agentului economic, cu titlu gratuit, „următorul număr de locații în vederea amplasării de suporturi publicitare pe domeniul public local pe întreaga durată a contractului: 1580 de panouri, 600 city lighturi, city lighturi în toate stațiile destinate transportului public în municipiul Chișinău (cu drept exclusiv), casete publicitare amplasate pe stâlpii din Chișinău, cinci chioșcuri informaționale, alte suporturi publicitare”.

La acea vreme, Ziarul de Gardă scria că, „potrivit specialiștilor, în actualele condiții, contractul prejudiciază bugetul municipiului Chișinău cu câteva zeci de milioane de lei, deoarece nu prevede vreun preț pentru concesiile acordate”.

Potrivit prevederilor contractuale, valabilitatea actului semnat în 2007 era de 10 ani, cu posibilitatea de prelungire automată cu încă cinci ani, dacă niciuna dintre părți nu anunța intenția de a-l înceta cu cel puțin 12 luni înainte de expirarea lui. În contract s-a mai stabilit că orice litigiu urma să fie soluționat în arbitraj internațional, mai exact, la Centrul de arbitraj de la Viena, nu în instanțele naționale. Contractul putea fi reziliat dacă una dintre părți nu-și îndeplinea responsabilitățile, obligația esențială a companiei fiind construcția și întreținerea în stare de exploatare a stațiilor, iar cea a primăriei – „autorizarea de instalare și funcționare pe o perioadă de cel puțin 10 ani a parcului publicitar”.

Contractul nu a fost reziliat în 2017, când s-au împlinit 10 ani, fiind prelungit automat cu 5 ani, până în 2022, perioadă în care la cârma municipalității s-au succedat mai multe conduceri.

CONDUCERILE ANTERIOARE, DESPRE CONTRACT: „EPAMEDIA» NU A CREAT PROBLEME CÂND EU ERAM LA PRIMĂRIE”

L-am sunat pe **Vasile Ursu**, cel care a semnat contractul, în calitate de primar general interimar. El a refuzat să discute cu noi, argumentând că nu vrea „să tulbure apa”.

V. Ursu: Prea mult timp a trecut, nu vreau să tulbur apa. Mă scuzați, dar nu vreau să discut, eu deja am uitat ce-a fost atunci.

ZdG: Dar repercusiunile sunt resimțite acum.

V. Ursu: Hai, la revedere!

În iunie 2007, **Dorin Chirtoacă** preia fotoliul de primar al Chișinăului și „moștenește acest contract-catastrofă” de la comuniști, după cum a declarat el pentru ZdG. Potrivit fostului primar, „comuniștii au făcut lobby” pentru semnarea actului prin care „s-a vrut, de fapt, sufocarea celorlalți agenți economici, distrugerea jocului concurențial și monopolizarea publicității în Chișinău”. Chirtoacă recunoaște că a refuzat să îndeplinească o clauză contractuală, întrucât o considera „abuzivă”, dar că firma nu ar fi avut pretenții. El s-a referit la prevederea legată de acordarea a 1580 de spații publicitare pentru „Epamedia” SRL.

D. Chirtoacă: Întrucât, cu mine, evident, nu era posibil ca această companie să devină monopolistă pe piața publicitară, n-au cerut aceste peste 1500 de panouri și au acceptat rolul de a juca în concurență cu toți ceilalți. Deci, „Epamedia” SRL nu a creat probleme când eu eram la primărie.

ZdG: Ați spus că „Epamedia” SRL nu a cerut niciodată acele 1580 de spații de publicitate. Totuși, în contract scria acest aspect și eu vreau să știu dacă ați avut vreo corespondență oficială, vreo anexă la contract care să reglementeze acest aspect, pentru că totuși prevederile contractuale valorează mai mult decât o înțelegere verbală.

D. Chirtoacă: Eu nu mai țin minte, vă dați seama, sunt 15 ani sau mai mult, 20 de ani degrabă. Asta înseamnă că trebuie ridicată arhiva.

În 2021, și șeful Direcției juridice a Primăriei Chișinău, **Valeriu Bogdan**, spunea că „Epamedia” SRL ar fi renunțat la clauza din contract referitoare la oferirea spațiilor publicitare în afara stațiilor. El a declarat într-o ședință a Consiliului municipal Chișinău că „Epamedia” SRL nu a respectat pe deplin clauzele contractuale în perioada 2007-2020, întrucât, deși a construit cele 300 de stații, nu le-a îngrijit și multe s-au deteriorat. Totodată, el a spus că, în 2020, compania a construit din nou 120 de stații delăsate și urma să mai construiască alte 150 în 2021. „Aceste stații sunt construite și ei și-au asumat că nu vor pretinde la acele locuri (pentru panouri publicitare, n.r.)”.

În cadrul aceleiași ședințe a CMC din aprilie 2021, consiliera **Aliona Mandatii**, din partea Platformei DA, a propus elaborarea și adoptarea unui acord adițional acordului din 2007, prin care „Epamedia” SRL să confirme oficial că renunță la cerința privind spațiile publicitare pe panouri, pentru a evita un eventual litigiu. „Asta ne va asigura pe noi de pierderea unei sume enorme în judecată”.

Un asemenea acord adițional însă nu a mai ajuns să fie votat.

DECLARAȚIILE SCHIMBĂTOARE ALE LUI ION CEBAN DESPRE CONTRACTUL CU „EPAMEDIA”

În noiembrie 2019, Ion Ceban preia funcția de primar și, în același timp, obligația de a îndeplini prevederile unui contract semnat în 2007, dar încă valabil. În mai 2020, Ion Ceban declara că majoritatea stațiilor de așteptare sunt într-o stare dezastruoasă, „după ce jumătate din numărul total de 546 de stații din municipiu au fost acaparate printr-o schemă de agentul economic «Epamedia» SRL în anul 2007. Am cerut anterior inițierea procedurilor de reziliere a contractelor cu toți agenții economici care au construit pavilioane comerciale în locul stațiilor de așteptare”, scria Ion Ceban pe pagina sa de Facebook.

În iunie 2020, Ion Ceban acuza „Epamedia” SRL că „nu a făcut ceva până în prezent, stațiile fiind lăsate în voia sorții, într-o stare deplorabilă, iar contractul este până în anul 2022”.

În februarie 2021, poziția primarului nu mai era atât de tranșantă. El susținea atunci că, potrivit contractului, „Epamedia” SRL administrează 300 de stații de așteptare și are dreptul să plaseze publicitate pe acestea. „Acest contract prevede că această companie are dreptul

să plaseze reclame la aceste 300 de stații, alți agenți economici nu au un astfel de drept. Nu vorbim despre niciun lobby în această situație”, spunea atunci primarul, deși, cu un an înainte de asta, acuza compania că ar fi acaparat stațiile „printr-o schemă”.

Tot atunci, Ion Ceban susținea că 200 de stații din Chișinău care fuseseră reamenajate de „Epamedia” SRL „arată bine” și lansa ideea ca și celelalte stații de așteptare să fie date în gestiunea unor agenți economici, iar în schimb, aceștia să poată plasa acolo publicitate.

DE CE NU A FOST REZILIAT „CONTRACTUL-CATASTROFĂ” ÎN 2017?

Primul termen, de 10 ani, pentru care a fost întocmit contractul de parteneriat public-privat, a expirat în 2017, în timpul celui de-al treilea mandat de primar al lui Dorin Chirtoacă. El a declarat pentru ZdG că firma se afla în faliment și se aștepta ca aceasta să fie lichidată și stațiile să revină în proprietatea primăriei. Astfel, nu a fost reziliat contractul la expirarea termenului de 10 ani.

„Din an în an, activitatea lor mergea tot mai prost. La un moment dat, au intrat în faliment și au început să ne solicite chestiuni care țineau de împărțirea sarcinilor în ce privește gestionarea de zi cu zi. De exemplu, pentru că unele stații aflate în gestiunea lor trebuiau renovate, iar ei nu aveau bani, au fost restaurate din banii primăriei. Întrucât ei erau în faliment, se punea problema că la un moment dat se lichidează firma și în felul acesta toate stațiile ajung înapoi la primărie și nu se mai pune problema de prelungire a contractului. Atunci, în 2016-2017, nimeni nu mi-a adus la cunoștință că există clauza de notificare cu un an înainte, astfel încât să fie reziliat contractul”, a explicat Chirtoacă.

ESTE SAU NU CONTRACTUL ÎN VIGOARE?

Dacă este sau nu în continuare valabil contractul și care este motivul pentru care stațiile au rămas în proprietatea „Epamedia” SRL, nu au putut răspunde clar nici reprezentanții primăriei, nici ai companiei. Ziarul de Gardă a consultat opinia unui jurist, care a dorit să-i păstrăm anonimul. El a explicat că, potrivit prevederilor contractului, acesta putea fi prelungit o singură dată, cu cinci ani, și nu de mai multe ori.

Cu toate acestea, în 2021, reprezentanții Primăriei Chișinău vorbeau despre o eventuală prelungire a contractului și după 2022, când se încheia termenul de cinci ani pentru care fusese prelungit acesta.

„Dumnealor (reprezentanții „Epamedia” SRL, n.r.) au afirmat că investițiile ar fi în jur de 50 de milioane de lei pentru a moderniza toate aceste stații. Dacă dumnealor investesc și noi vedem că sunt de bună credință, atunci eu nu văd o problemă de ce nu s-ar prelungi”, afirma pentru TV8 viceprimarul, **Ilie Ceban**, în 2020.

Și șeful Direcției juridice a primăriei, **Valeriu Bogdan**, pleda în 2021 pentru prelungirea automată a contractului și după anul 2022. „Atât timp cât un contract există, părțile își onorează obligațiile și părțile nu au pretenții una față de alta, în 2022, în asemenea circumstanțe, acest contract va fi considerat prelungit”, declara Bogdan la ședința CMC din aprilie 2021. El argumenta că pentru ca acest contract să poată fi reziliat în 2022, primăria urma să notifice „Epamedia” SRL până în ianuarie 2021, ceea ce nu făcuse.

La finalizarea contractului, cele 300 de stații date în concesiune către „Epamedia” SRL ar fi trebuit să revină în proprietatea municipității, lucru care nu s-a întâmplat. Acestea sunt în continuare în proprietatea companiei, care plasează publicitate în ele.

Potrivit administratorului „Moldpresa Grup” SRL, firma care deține „Epamedia” SRL, **Serghei Pușcuța**, fost ministru al Finanțelor și fost șef al Fiscului, contractul a expirat în 2022 și nu a fost prelungit. Dar nici nu a fost reziliat printr-un document. Întrebat dacă mai este sau nu valabil, Pușcuța a spus că nu se poate pronunța. „Instanța se va pronunța pe cât este de valabil/nevalabil, se execută/nu se execută – e chestie de arbitraj”. Serghei Pușcuța a confirmat să stațiile sunt în posesia „Epamedia” SRL: „Da, așa prevede contractul, dar, în prezent, ele au rămas la bilanțul contabil al «Epamedia» SRL. Nu pot să comentez din ce motiv. Intrăm pe aria presupunerilor, cine și cum consideră”.

Viceprimarul Chișinăului, Ilie Ceban, a declarat pentru ZdG că „este important că acest contract de parteneriat public-privat a fost semnat în 2007, pe o perioadă de 10 ani; ulterior – prelungit încă cu cinci ani; expirat, într-adevăr, în 2022”. Ilie Ceban a adăugat că „Epamedia” SRL nu a întors stațiile în gestiunea primăriei, întrucât „noi nu vrem să escaladăm acest conflict”.

Ilie Ceban: Aceste 300 de stații încă nu au revenit în gestiunea primăriei, deoarece a fost inițiată acea tranzacție (de împăcare, din 2022, n.r.) și ea urma să fie parte a unor clarificări sau negocieri în cadrul acelei tranzacții.

ZdG: Dar atât timp cât nu a fost finalizată acea negociere și acea tranzacție de împăcare și nu s-a semnat niciun acord în acest sens, de ce totuși, la doi ani de atunci, acele stații de așteptare nu au revenit în gestiunea primăriei?

Ilie Ceban: Noi considerăm că atâta timp cât este posibilitatea unei tranzacții, tranzacția este în avantajul Primăriei și nu invers – noi nu vrem să escaladăm acest conflict, să ajungă municipalitatea să răspundă.

În 2025, „Epamedia” SRL continuă să beneficieze de unele prevederi ale contractului de parteneriat public-privat, care a expirat în 2022, conform clauzei de reziliere: plasează publicitate în cele 300 de stații construite de entitate și distribuie publicitatea socială a Primăriei municipiului Chișinău.

Totuși, una dintre clauze, pe care „Epamedia” SRL a încălcat-o și în perioada valabilității contractului, și anume, să mențină stațiile „în stare de exploatare”, continuă să nu fie respectată. ZdG a identificat, în special pe strada Muncești din capitală, mai multe stații în stare deplorabilă, care nu corespund clauzei ce prevede întreținerea lor.

PUNCTUL DE PLECARE AL LITIGIULUI

La 22 aprilie 2025, consilierul municipal **Victor Chironda** a publicat pe pagina sa de Facebook o notă informativă a Direcției juridice a primăriei adresată consilierilor municipali, în care aceștia erau informați că „Epamedia” SRL solicită de la Primăria Chișinău despăgubiri de 66 de milioane de euro în arbitraj internațional. Din document reiese că firma a invocat la sfârșitul anului 2021 clauza din contract referitoare la oferirea celor 1580 de spații publicitare (în afara stațiilor de așteptare) și a acuzat Primăria Chișinău că nu și-a onorat angajamentele, adică nu le-a oferit. Atât primăria, cât și firma, au fost de acord că „Epamedia” SRL și-ar fi respectat obligațiile și a construit cele 300 de stații, se mai arată în nota informativă.

Primăria a solicitat opinia juridică a Casei de Avocatură „Efrim,

Roșca și Asociații”, care a confirmat că anume primăria nu și-a respectat obligațiile stipulate în contract. De asemenea, în 2022 a fost întocmită o tranzacție de împăcare, dar aceasta nu s-a materializat.

În noiembrie 2024, primarul Ion Ceban a primit cererea prealabilă a companiei, prin care „Epamedia” SRL a cerut despăgubiri de 66 de milioane de euro. Edilul a format un grup de lucru, care a ajuns la concluzia că această problemă nu este de competența primarului, ci de a consilierilor municipali. În martie 2025, primăria a primit notificarea de arbitraj din partea reprezentantului „Epamedia” SRL și solicitarea ca autoritatea locală să desemneze un arbitru. Termenul limită a fost data de 22 aprilie 2025. Dar, pentru că până la acea dată nu a fost convocată ședința Consiliului municipal, primăria nu a desemnat un arbitru.

În nota informativă a Direcției juridice se subliniază necesitatea contractării serviciilor unui avocat și se solicită, „de urgență, implicarea factorilor de decizie în vederea soluționării disputelor create cu SRL «Epamedia», în interesele municipalității”.

„O ESCROCHERIE COMUNĂ PENTRU A DELAPIDA FONDURI DIN BUGETUL ORAȘULUI PE CĂI JUDICIARE”

Fostul primar al capitalei, Dorin Chirtoacă, consideră că ar fi „un aranjament la mijloc”, deoarece pretențiile „Epamedia” SRL au apărut după ce compania a fost preluată de „Moldpresa Grup”.

„Bilinkis, prin «Moldpresa Grup», cumpără o întreprindere («Epamedia» SRL n.r.) în faliment. Care-i sensul să cumperi o întreprindere în faliment? Ai prea mulți bani și îi arunci pe fereastră? Asta mă face să cred că este un aranjament la mijloc. Nu poate fi exclus faptul că ar putea fi o escrocherie comună pentru a delapida fonduri din bugetul orașului pe căi judiciare”, acuză Chirtoacă.

Alegații similare au formulat și consilierii PAS din cadrul CMC în cadrul unui briefing ținut alături de deputatul PAS, **Lilian Carp**, la 1 mai. Ei l-au acuzat pe primarul Ion Ceban de complicitate cu „Epamedia” SRL, în scopul delapidării banilor municipali.

Solicitat de ZdG, Serghei Pușcuța, administratorul companiei „Moldpresa Grup”, firma care deține „Epamedia” SRL, a calificat aceste acuzații ca fiind „insinuări” și „presupuneri iresponsabile”.

„Mă împingeți la o zonă de declarații, de aprecieri, de emoții. Eu

sunt mai mult o persoană tehnică, care vede contractul, cifrele, rezultatele. În ceea ce ține de insinuări, presupuneri, acesta e un domeniu politic, concurențial, eu nu știu. Dar mie îmi pare puțin iresponsabil. Dacă cineva consideră că s-a încălcat legea, trebuie urgent să depună cererea corespunzătoare la organul corespunzător, care să examineze și să dea aprecierea juridică. De aceea, eu categoric nu vreau să comentez. Cuvinte bune nu am pe limbă când aud așa aprecieri”, a declarat Pușcuța.

„EPAMEDIA”, FAVORIZATĂ DE PRIMĂRIA CHIȘINĂU?

În 2007, atunci când a fost semnat contractul de parteneriat public-privat cu Primăria Chișinău, compania „Epamedia” SRL era în proprietatea unei firme înregistrate în Austria – EPAMEDIA – EUROPÄISCHE PLAKAT- UND AUSSENMEDIEN GMBH. În 2010, compania a depus cerere de intentare a procesului de insolabilitate. Procedura de insolabilitate a fost încetată în martie 2019 printr-o decizie de judecată. În document se menționează o datorie de 4,3 milioane de euro față de un cetățean al României, **Costin Ciobanu**. Datoria a fost transformată în cote-părți din capitalul social al „Epamedia” SRL și Ciobanu a devenit proprietar al companiei, cu 98,97%. În vara anului 2020, această cotă a fost preluată de „Moldpresa Grup” SRL, deținută de **Alexandr Bilinkis** și **Mihail Bux**.

TV8 a scris în noiembrie 2020 că reprezentanții unor companii de publicitate acuzau Primăria Chișinău de faptul că ar favoriza „Epamedia” SRL prin elaborarea unui nou regulament privind publicitatea, ce stabilea scoaterea tuturor panourilor publicitare de pe străzile capitalei, în timp ce reclama rămânea în stațiile reparate de companie.

În 2022, consilierii PAS din cadrul CMC l-au acuzat pe Ion Ceban că ar permite instalarea, fără licitație, a 75 de gherete în stațiile de așteptare a transportului public din Chișinău, de către compania „Epamedia” SRL, achiziționată în 2020 de „Moldpresa Grup” SRL.

Drept răspuns, „Moldpresa Grup” SRL a specificat că a fost unicul agent economic care a participat la toate cele 5 licitații de atribuire a dreptului de amplasare a unităților comerciale organizate de Primăria municipiului Chișinău, în urma cărora și-a adjudecat 11 locuri comerciale.

CERINȚELE „EPAMEDIA”: SPAȚIILE PUBLICITARE

Proprietarul „Moldpresa Grup”, Alexandr Bilinkis, a refuzat să răspundă la întrebări legate de litigiul „Epamedia” SRL cu Primăria Chișinău.

„La sfatul avocaților noștri, nu vom comenta relația noastră cu inculpatul până la sfârșitul procesului. Toate informațiile sunt publice, sunt disponibile la Primărie, la Agenția Serviciilor Publice etc.”, ne-a răspuns Bilinkis.

Serghei Pușcuța, administratorul „Moldpresa Grup” SRL, firma care deține „Epamedia” SRL, a declarat pentru ZdG că perioada pentru care este cerută despăgubirea de 66 de milioane de euro este 2007-2022, adică de 15 ani, cu doi ani mai mult față de perioada menționată de Primăria Chișinău, care a anunțat că perioada vizată este 2007-2020 și că primarul Ion Ceban nu ar avea „nici o implicare” în acest subiect.

Întrebat pe ce se bazează suma de 66 de milioane de euro solicitată de „Epamedia” SRL în arbitraj internațional de la primărie, Pușcuța a spus că pe un raport privind activitatea economică, investiții și profit ratat, efectuat de o companie de audit independentă, care a fost prezentat la primărie.

„Noi considerăm că «Epamedia» SRL și-a realizat pe deplin atribuțiile contractuale, edificând 300 de stații în municipiul Chișinău, ba chiar mai multe, dar municipiul Chișinău nu a pus la dispoziție pentru «Epamedia» SRL contravaloarea acestui contract, care era punerea la dispoziție a locațiilor pentru plasarea publicității”, a spus Pușcuța.

Șeful Direcției asistență juridică a menționat că „Epamedia” SRL solicită recuperarea investițiilor făcute în stații în perioada 2007, a pierderilor în urma neoferirii panourilor publicitare și a investițiilor făcute suplimentar în 2021-2022.

CARE SUNT SOLICITĂRILE „EPAMEDIA” SRL ȘI SOLUȚIILE MUNICIPALITĂȚII? TĂCEREA ȘI EZITAREA – RĂSPUNS LA ÎNTREBĂRILE ZDG

Deși informația privind litigiul de 66 de milioane de euro între primărie și „Epamedia” SRL a fost făcută publică încă pe

22 aprilie, primarul Ion Ceban nu a comentat acest caz timp de două săptămâni.

La ședința primăriei din 5 mai, ZdG i-a cerut primarului să explice de ce nu a acționat în privința rezilierii acestui contract sau, dimpotrivă, pentru a respecta prevederile acestuia și a nu lăsa loc de nemulțumiri din partea „Epamedia” SRL. Drept răspuns, Ion Ceban a dat vina pe fostele guvernări și a evitat să răspundă direct la întrebările ZdG legate de acest litigiu. El nu a explicat de ce primăria a spus că pretențiile „Epamedia” SRL sunt pentru anii 2007-2020, în timp ce reprezentanții companiei susțin că perioada se extinde până în 2022, nu a explicat de ce stațiile amenajate de „Epamedia” SRL rămân în proprietatea acesteia, în timp ce contractul prevede că, la finalizarea acestuia, stațiile trebuie să revină în proprietatea primăriei și nu a explicat de ce declarațiile sale privind modul în care și-a respectat „Epamedia” SRL obligațiile s-au schimbat după ce firma a fost preluată de „Moldpresa Grup” SRL.

Ion Ceban: Eu mă bucur că dumneavoastră și mulți alții scot, în sfârșit, scheletele fostelor guvernări, despre care am tot vorbit și am tot vorbit. (...) Din 2007 până în 2019 nu a avut nimeni nicio întrebare la acest capitol, toate stațiile arătau de parcă erau veceuri publice, distruse în totalitate. Astăzi avem 700 de stații, dintre care 300 sunt administrate de „Epamedia” SRL și restul – de municipiul Chișinău. (...) Da, avem un litigiu. Acest litigiu urmează să fie dezvoltat ca și proces și ca și acțiune de către colegii noștri de la Departamentul juridic.

ZdG: Dar pagubele invocate de companie sunt și pe perioada când dumneavoastră erați primar și dumneavoastră nu ați răspuns la această întrebare.

Ion Ceban: Dumneavoastră nu mă auziți.

ZdG: Vă aud foarte bine.

Ion Ceban: Există litigiu și, în acest context, o să rog chiar Direcția juridică să explice.

(...)

ZdG: Când ați preluat mandatul de primar, ați spus că stațiile sunt într-o stare critică, ați spus că contractul este o schemă. Ulterior, după ce această companie a fost preluată de „Moldpresa Grup” SRL, ați spus că această companie are dreptul să plaseze publicitate. De ce s-a schimbat discursul dumneavoastră?

Ion Ceban: O să răspundem la toate aceste întrebări într-o conferință de presă, pentru că ele sunt scoase din context și chiar nu corespund, în mare măsură, unele din ele, realității.

ZdG: Și ar fi bine să clarificați, pentru că, în continuare, nu este clar pe ce se bazează „Epamedia” SRL când solicită această despăgubire de 66 de milioane de euro, ce clauze nu au fost îndeplinite, potrivit companiei, și ce spune primăria în acest sens. Dacă consideră că a îndeplinit toate clauzele, de ce să nu meargă în arbitraj?

Ion Ceban: Eu sper că mă auziți. Avem un contract-catastrofă din 2007 și suntem în litigiu.

Și „Epamedia” SRL se arată deschisă pentru negocieri. „Noi suntem gata, la orice etapă, dacă este deschidere din partea autorității pentru negocieri, desigur că da”, a declarat Serghei Pușcuța. El nu a vrut să ofere detalii cu privire la ce anume s-ar putea negocia: o sumă de bani care să fie achitată sau oferirea spațiilor pentru plasarea publicității. „Asta e o chestiune de litigii. (...) E o întrebare foarte complexă și cu foarte multe unghiuri care trebuie discutate și nu pot să vă răspund”.

Șeful Direcției asistență juridică, **Valeriu Bogdan**, a ținut să sublinieze în cadrul aceleiași ședințe a primăriei, din 5 mai 2025, că această problemă nu poate fi soluționată de către primarul general. „Nu este vorba de Ion Ceban. Se vede că se încearcă a politiza, nu doar de consilieri, ci și de mass-media, acest subiect. Dar, dacă avea primarul general acele atribuții sau competențe de soluționare a acestui litigiu, din 2020 avea să fie soluționat”, a spus Valeriu Bogdan.

El a adăugat că a fost elaborat un nou proiect de decizie, care va fi înaintat la prima ședință a Consiliului municipal Chișinău. Asta, în contextul în care CMC nu s-a întrunit deloc de la începutul anului 2025. Dacă nu va fi aprobat de CMC acest proiect, „primăria va întreprinde toate acțiunile, astfel încât bugetul să nu fie prejudiciat”, a mai spus Bogdan. Întrebat de ce primăria nu a desemnat un arbitru, Bogdan a spus că scopul primăriei este soluționarea acestui litigiu pe cale extrajudiciară „și noi suntem încă cu speranța că vom obține acest rezultat și nu vom ajunge în arbitraj”. El a mai spus că în 2021 era formulată o propunere de negociere, dar, în prezent, „Epamedia” SRL nu și-a înaintat încă solicitările pentru eventuale negocieri.

Potrivit lui Serghei Pușcuța, 22 aprilie 2025 a fost al doilea termen oferit de „Epamedia” SRL Primăriei Chișinău ca să-și desemneze un arbitru. Pentru că nu l-a desemnat, compania va solicita instanței de arbitraj să desemneze încă un arbitru și va achita toate cheltuielile pentru toți trei arbitri, iar după pronunțarea deciziei arbitrale, cheltuielile vor fi repartizate.

EXPERT ÎN ARBITRAJ INTERNAȚIONAL: „ACEASTA DEZAVANTAJEAZĂ LA NIVEL STRATEGIC”

Avocatul **Serghei Covali**, specializat în arbitraj internațional, a explicat faptul că, în cazul în care Primăria Chișinău nu a desemnat un arbitru, acesta va fi numit de către o autoritate de numire stabilită de părți. „Aceasta dezavantajează la nivel strategic. O parte care participă în arbitraj de fiecare dată vrea să-și numească un arbitru în care are încredere. Aceasta nu înseamnă că persoana dată va fi părtinitoare, dar este o chestiune strategică, pe care cel mai bine să nu o scapi”, a subliniat avocatul.

La 6 mai 2025, într-o conferință de presă, primarul Ion Ceban a declarat că va convoca ședința CMC la data de 15 mai 2025. ZdG a solicitat oficial de la Primăria Chișinău răspunsuri la întrebări legate de acest subiect – contractul din 2007 și alte acte necesare pentru a înțelege contextul, însă deocamdată nu a primit un răspuns.

**EFICIENȚĂ PE HÂRTIE,
DEFICIENȚE ÎN REALITATE.
CUM A FOST REABILITAT
LICEUL „DIMITRIE CANTEMIR”
DIN BĂLȚI DIN BANI EUROPENI**

DORIN RUSU,
TV NORD, 10 octombrie 2025

Inaugurate cu fast în 2023, renovările făcute la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” din Bălți au fost prezentate ca un exemplu de succes al investițiilor europene în Republica Moldova. Fațada optimistă a evenimentului de inaugurare ascunde însă lucrări neterminate, neconformități tehnice și un sistem fotovoltaic care nu funcționează nici la doi ani de la darea în exploatare.

„LUCRĂRI CARE AR TREBUI SĂ DEVINĂ STANDARD”

La 21 septembrie 2023, la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” din Bălți s-a tăiat o panglică simbolică și a fost dezvelită o placă informativă care anunța că instituția a fost renovată cu suportul Uniunii Europene (UE), pentru a fi mai eficientă energetic. Clădirea fusese modernizată – acoperiș nou, pereți izolați termic, geamuri schimbate, sistem de încălzire reabilitat, apă caldă și rece la robinete, grupuri sanitare renovate. Conform estimărilor, școala urma să consume anual cu 547 MWh sau cu 60% mai puțină energie și să emită cu 125 de tone mai puțin CO₂.

Prezenți la inaugurare, ministrul de atunci al Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, **Andrei Spânu**, ambasadorul Uniunii Europene, **Janis Mazeiks**, și șeful adjunct al misiunii diplomatice a Germaniei la Chișinău, **Peter Bushman**, au vorbit în termeni exclusiv pozitivi despre succesul proiectului. Andrei Spânu a spus că lucrările care au fost făcute la liceu „trebuie să devină un standard pentru țara noastră, un standard spre care noi trebuie să țintim”.

Într-un comunicat publicat de către Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord, instituția responsabilă de implementarea acestui proiect, se spunea: „Cu suportul Uniunii Europene, peste 1000

de elevi, profesori și angajați auxiliari ai Liceului Teoretic «Dimitrie Cantemir» din municipiul Bălți beneficiază de condiții de studiu îmbunătățite și de un mediu de lucru confortabil”.

Proiectul „Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic «Dimitrie Cantemir» a costat **24 de milioane de lei**, la care Primăria municipiului Bălți a adăugat **4,6 milioane de lei** pentru lucrări interioare. Compania SRL „Sarco Engineering”, fondată și administrată de **Mihail Stratan**, a câștigat licitația de executare a lucrărilor, dar nu a dus proiectul la bun sfârșit. Mihail Stratan spune că firma sa a executat circa 80% din lucrări și ar fi fost nevoită să abandoneze, întrucât contractul ar fi fost reziliat unilateral de către ADR Nord. „Am făcut izolarea termică, acoperișul, tâmplăria, sistemul de ventilare. Am plecat, să zic, nu în cel mai frumos mod, contractul a fost întrerupt de către ADR Nord, la inițiativa lor. Suntem în litigiu la momentul de față, suntem la Curtea de Apel Nord și sperăm să avem câștig de cauză”, explică Mihail Stratan.

El mai afirmă că în anul 2022 Guvernul a permis ajustarea prețurilor contractelor publice, din cauza inflației. Respectiv, SRL „Sarco Engineering” a cerut o majorare de 800 de mii de lei peste suma agreată anterior de 3,9 milioane de lei, dar ADR Nord a respins cererea. SRL „Sarco Engineering” a intrat în insolvență, iar ADR Nord are acum o datorie de aproximativ 3 milioane de lei față de această companie.

Pentru a executa lucrările rămase, la 11 mai 2023, ADR Nord a încheiat un alt contract, cu o altă companie – SRL „Am Sisteme”. Valoarea contractului este de 5,9 milioane de lei, sumă ce depășește cu 1,2 milioane de lei suma solicitată suplimentar, pentru a termina lucrările, de către SRL „Sarco Engineering”. ADR Nord nu a făcut un concurs de achiziții publice, ci a semnat un contract de antrepriză, adică lucrările au fost executate direct, în schimbul unui preț stabilit între părți. În câteva luni, SRL „Am Sisteme” a finalizat lucrările, iar ADR Nord le-a recepționat fără vreo obiecție.

UN AUDIT ENERGETIC FĂCUT PESTE UN AN ARATĂ DEFICIENȚE TEHNICE

La mai mult de un an de la inaugurarea lucrărilor, în decembrie 2024, Direcția Învățământ, Tineret și Sport din Bălți a comandat un

audit energetic al clădirii liceului. „Auditul a fost important pentru a stabili cât de eficiente au fost lucrările realizate și pentru a realiza durabilitatea acestui proiect”, a explicat pentru TV Nord **Alexandru Roșca**, șef al Secției Învățământ Preșcolar, Primar, Gimnazial și Liceal a Direcției Învățământ Bălți.

După patru luni de verificări, echipa de audit, formată din experți ai două firme specializate – una din Republica Moldova și alta din România - a descoperit mai multe neconformități tehnice în lucrările efectuate. Iată câteva dintre constatările incluse în raportul de audit, consultat de echipa TV Nord:

- Pe imaginile foto surprinse de experți se vede că la instalarea unor porțiuni de acoperiș s-au folosit materiale nepotrivite. Se vede o folie de metal, diferită de cea a acoperișului, ceea ce poate însemna că a fost adăugată ulterior, însă are un diametru mai mic decât cel necesar porțiunii pe care a fost pusă;
- Mecanismul de paratrăsnet a afectat deja acoperișul în locul în care a fost instalat;
- Au fost descoperite probleme la anveloparea clădirii, care duc la deteriorarea stratului izolator;
- S-au constatat deficiențe în funcționarea sistemului de ventilație al clădirii, dar și nereguli la automatizarea și întreținerea sistemului de încălzire, lucru care duce, potrivit auditorilor, la destabilizarea confortului interior și echilibrării termice;
- Sistemul fotovoltaic care urma să aducă economii substanțiale la plata facturii de energie electrică nu a fost pus în funcțiune.

Directoarea instituției, **Angela Murzac**, confirmă constatările auditului, dar le numește „neînțelegeri”. „În urma realizării acestui audit, s-au realizat niște, haideți să zicem, neînțelegeri, mai degrabă. Pentru că noi, pe parcursul realizării proiectului, am avut două firme de construcții care au realizat proiectul. De fapt, e vorba mai mult de electricitate. Am să deschid parantezele pentru că nu poate fi dată electricitatea pe părți. Adică a trebuit dată în exploatare, unanım, pe toată clădirea. Și, sigur că, este vorba și de bateriile solare care nici ele nu pot fi realizate pentru că nu s-a finalizat. Deci, nu s-a făcut până la final”, a spus pentru TV Nord Angela Murzac.

După ce a primit raportul de audit, Direcția Învățământ a Primăriei Bălți susține că a organizat „o ședință comună cu toți agenții economici

care au participat la construcția și renovarea liceului”. „Le-au fost prezentate aceste neajunsuri și în scurt timp agenții economici urmează să înlăture aceste neajunsuri”, a mai comunicat Alexandru Roșca.

Pe 17 septembrie 2025, Direcția Învățământ Bălți a cerut Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) informații despre sistemul fotovoltaic al liceului. În răspunsul primit se spune că la ANRE nu s-a înregistrat nici o cerere privind obținerea actului de conformitate pentru funcționarea centralei fotovoltaice instalate la Liceul Teoretic „Dimitrie Cantemir” din Bălți. La fel, ANRE menționează că declarația executantului conține date eronate privind numărul și puterea modulelor fotovoltaice.

Am încercat să aflăm dacă cele două firme care au executat lucrările vor accepta să înlăture neregulile descoperite de auditori. Mihail Stratan, administratorul SRL „Sarco Engineering”, a spus că va înlătura doar neregulile identificate în blocul alimentar, restul ar ține de celălalt antreprenor, adică SRL „Am Sisteme”. La sediul acestei companii, angajații ne-au spus că directorul **Andrei Mereacre** nu este în birou, iar la numerele de contact pe care le-am găsit ne-a răspuns o persoană care a spus că îl va anunța pe director să revină cu un apel în cel mai scurt timp, însă până la momentul publicării materialului Andrei Mereacre nu a luat legătura cu jurnaliștii TV Nord.

La rândul său, ADR Nord, după mai multe solicitări, ne-a oferit un răspuns în scris, în care susține că a contractat un alt agent economic ca să finalizeze lucrările, pentru a nu admite oprirea lucrărilor din cauza insolabilității companiei SRL „Sarco Engineerig”. La întrebarea de ce nu a organizat un concurs de achiziții publice, ADR Nord a răspuns că procedura de contractare a celui de-al doilea agent economic a fost executată în conformitate cu regulile UE. Cât privește recepționarea lucrărilor care ulterior s-au dovedit a fi cu abateri, reprezentanții Agenției spun că pentru a se asigura de calitatea lucrărilor au solicitat de la Inspectoratul Național de Supraveghere Tehnică să emită un document de expertiză, care a și fost emis. În cazul stației fotovoltaice, ADR Nord spune că obligația de a o pune în funcțiune ar fi a beneficiarului, adică a Primăriei Municipiului Bălți.

Amintim că proiectul „Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic «Dimitrie Cantemir» din municipiul Bălți” a fost finanțat de Uniunea Europeană și implementat de ADR Nord și GIZ Moldova, în

cadrul programului „Modernizarea Serviciilor Publice Locale”. ADR Nord a fost și instituția care a recepționat lucrările finale, care au costat aproximativ 24 de milioane lei, iar Primăria municipiului Bălți a mai contribuit cu 4,6 milioane de lei pentru reabilitarea interioară a instituției de învățământ.

La scurt timp după publicarea investigației, ADR Nord a emis un comunicat în care a calificat materialul drept „părtinitor”, afirmând că acesta ar favoriza unul dintre operatorii economici implicați, compania SRL „Sarco Engineering”, cu care se află în litigiu. De asemenea, directorul agenției, **Maria Prisăcari**, a oferit o serie de explicații în cadrul unui interviu la o instituție media locală, menționând că lucrările au fost realizate conform procedurilor, că auditul energetic post-execuție nu a depistat deficiențe și că problemele privind sistemul fotovoltaic țin de lipsa unor acțiuni din partea Primăriei Bălți, care ar fi trebuit să reînnoiască avizul de racordare.

Și Primăria municipiului Bălți a reacționat, confirmând indirect că sistemul fotovoltaic nu era funcțional, dar a susținut că se lucrează la completarea documentației necesare pentru punerea lui în funcțiune. Primăria ne-a expediat, pentru informare, un raport tehnic actualizat, realizat, la solicitarea Primăriei, de un manager energetic european (IHK), **Denis Roibu**, la data de 15 octombrie 2025. În raport se menționează că în urma analizei tuturor documentelor și a argumentelor părților implicate, expuse la o ședință de lucru din luna august 2025, convocată de Direcția Învățământ Bălți, s-a constatat că:

- că lucrările de testare și punere în funcțiune au fost efectuate abia în 2024, la aproape un an după recepția lucrărilor;
- că documentația pentru ANRE era incompletă la momentul recepției;
- că responsabilitatea pentru testare, instruire și conectare revenea, contractual, executantului lucrărilor;
- și că atribuirea exclusivă a vinovăției Primăriei Bălți nu este susținută de documente.

DRUMURI STRICATE LA REZINA, LA MAI PUȚIN DE UN AN DE LA REPARAȚIE, DEȘI AU O GARANȚIE DE 5 ANI

ANDREI BORDIAN,
REZINAINOBIECTIV.MD, 21 noiembrie 2025

În 2024, Consiliul raional Rezina a alocat peste 8 milioane de lei pentru reparația a șapte drumuri locale. Este vorba de șase tronsoane scurte, de aproximativ 400 de metri fiecare, și unul de 580 de metri. Conform contractelor de antrepriză, agenții economici au oferit cinci ani de garanție pentru fiecare porțiune reparaată, însă primele degradări au apărut pe unele tronsoane la puțin timp după inaugurare.

CINE A CÂȘTIGAT LICITAȚIILE?

Programul de reparație a drumurilor publice raionale pentru anul 2024 a fost aprobat în ședința ordinară a Consiliului raional Rezina din 29 martie 2024. Peste aproximativ două luni, Consiliul a publicat un anunț privind inițierea procedurii de achiziții publice pentru lucrări de reparație, cu o valoare totală estimată de **8.342.676,67 MDL**, fără TVA. Urmau să fie reparate patru porțiuni din drumurile către satele Tarasova, Gordinești, Otac, Slobozia-Horodiște, două porțiuni de drum care leagă satele Mateuți-Boșernița, Mincenii de Jos-Mincenii de Sus și o porțiune de drum din centrul satului Țahnăuți. Termenul de finalizare a lucrărilor a fost stabilit 31 decembrie 2024.

În urma desfășurării procedurii de achiziții publice, la care au participat în total șapte agenți economici, au fost selectate trei companii care să execute lucrările.

SRL „Amon-Trade” a câștigat concursul pentru drumul dintre Mateuți și Boșernița, unde a turnat un strat de 6 cm de beton asfaltic. Aceeași firmă a lucrat și pe drumurile de acces spre satele Otac și Slobozia-Horodiște, unde s-a aplicat o metodă diferită – 15 cm de beton armat vibrocilindrat. Pentru aceste intervenții, compania a fost plătită cu **2.040.825,69 lei** (cu TVA) din bugetul public.

SRL „Metnox” a fost responsabilă de modernizarea celor 580 de metri ai drumului de acces spre Tarasova. Aici s-a turnat un strat de 6 cm de beton asfaltic, lucrări pentru care au fost achitați **1.156.631,82 lei** (cu TVA).

Cea mai mare parte a fondurilor – **4.686.276,71 lei** (cu TVA) – i-a revenit firmei „GENESIS International”, căreia i-au fost atribuite trei tronsoane: Mincenii de Jos–Mincenii de Sus, drumul de acces spre Gordinești și o porțiune de drum din centrul satului Țahnăuți. Pe toate aceste sectoare, constructorul a aplicat aceeași structură: un strat de piatră spartă de 12 cm, acoperit cu 4 cm de beton asfaltic.

Consiliul raional Rezina ne-a informat că pentru fiecare obiect (tronson de drum) în urma procedurilor de achiziții cu desemnarea câștigătorului final au fost încheiate contracte de antrepriză, unde au fost stipulate toate obligațiile cu privire la executarea lucrărilor. Autoritățile locale susțin că procesul ar fi fost monitorizat și verificat la toate etapele conform caietelor de sarcini.

LUCRĂRI DE MÂNTUIALĂ PE DRUMURILE DIN SATELE OTAC ȘI SLOBOZIA-HORODIȘTE

La mai puțin de un an de la reparație, drumurile de acces spre satele Otac și Slobozia-Horodiște au început să crape și să se strice vizibil, au apărut gropi. Acum, aceste două porțiuni de câte 400 de metri fiecare se află într-o stare deplorabilă, de parcă nici nu au trecut drumarii pe aici.

În luna august 2025, directorul SRL „Amon-Trade”, **Anatolie Cucerenco**, ne-a comunicat că aceste lucrări au fost executate conform contractelor și caietelor de sarcini aprobate și că întreținerea ar monitoriza constant lucrările executate și ar repara din proprie inițiativă neajunsurile depistate.

Întrebat despre cum apreciază calitatea lucrărilor, Cucerenco ne-a răspuns: „A evalua propria muncă înseamnă a o privi prin prisma subiectivității, nu a unei analize imparțiale. Calitatea se stabilește obiectiv, prin controlul persoanei responsabile și procesele-verbale de recepție ale autorității contractante”.

Am solicitat și punctul de vedere al Primăriei Otac cu privire la calitatea lucrărilor, chiar dacă primăria nu a avut nicio atribuție financiară sau de management în acest proiect, deoarece drumul aparține Consiliului raional. Primarul satului Otac, **Igor Duca**, ne-a confirmat că lucrările au

fost finalizate în luna noiembrie 2024. În răspunsul oficial ne-a comunicat că nu au fost înregistrate plângeri sau observații cu privire la calitatea drumului. Totuși, într-o discuție telefonică, purtată cu puțin timp înainte de recepționarea răspunsului oficial, primarul a recunoscut că deja anunțase prin telefon firma să vină să repare drumul pe alocuri și că „băieții au acceptat”.

O situație similară este și în cazul porțiunii de drum din Slobozia-Horodiște, unde aceeași companie a executat lucrările conform caietului de sarcini, punând un strat de beton armat vibrocilindrat cu o grosime de 15 cm. La fața locului, peste mai puțin de un an, constatăm că drumul arată aproape la fel ca cel din Otac, chiar și plombele par să fie turnate din același material de proastă calitate.

Într-un nou răspuns oficial, directorul SRL „Amon-Trade”, Anatolie Cucerenco, ne-a comunicat că nu este vorba de beton armat clasic, soluția aplicată și licitată de beneficiar este beton armat vibrocilindrat utilizat ca strat de bază. Iar cu privire la plombele din beton de pe drumurile de la Otac și Slobozia-Horodiște, care între timp și ele prezintă fisuri, Cucerenco are următoarea explicație: „A fost testată pe cheltuiala SRL „Amon-Trade” o mixtură inovativă pentru reparații de suprafețe din beton importat special pentru test drive intern. Nu au existat alocări bugetare pentru acest test. Scopul a fost evaluarea unei soluții posibile pentru reparații pe drumuri vechi din beton”.

Președintele raionului Rezina, **Teodor Cuculescu**, fiind și președintele comisiei de recepție la terminarea lucrărilor executate, spune că una dintre cauzele deteriorării ar putea fi materialul antiderapant împrăștiat iarna pe drumurile publice, care conține sare și, din această cauză, se accelerează degradarea betonului armat vibrocilindrat. „Situația asta o remediem cu stratul de asfalt, lucrări planificate pentru anul 2026, dar înainte de aceasta, agentul economic va remedia toate zonele afectate, apoi vom pune stratul de asfalt și va fi perfect”, spune președintele.

Întrebat dacă pe viitor Consiliul raional va mai colabora cu SRL „Amon-Trade”, președintele raionului a răspuns că, de fapt, asemenea probleme puteau să apară în cazul oricărui agent economic care ar fi lucrat după aceeași tehnologie. „Eu nu vreau să mă leg de agentul economic. Dacă făcea altcineva exact aceeași tehnologie, probabil că aceeași problemă era. Scopul agentului economic este să facă bani. Iar scopul nostru e să facem drumul. Și aici e toată confruntarea. Normal că el vrea să facă drumul

cu bani mai puțini, dar noi vrem să-l facem cât mai calitativ. Suntem în situația că vrem să facem cât mai mult, dar cu bani cât mai puțini”, spune Teodor Cuculescu.

DUPĂ CE JURNALIȘTII AU SEMNALAT DETERIORAREA DRUMULUI, EXECUTANTUL LUCRĂRILOR A REMEDIAT NEREGULILE LA GORDINEȘTI

Pe drumul de acces spre satul Gordinești au apărut unele fisuri pe o porțiune de drum și o denivelare cu fisuri în urma lucrărilor executate de SRL „GENESIS International”. Amintim că, pe acest drum, pe o porțiune de 400 metri lungime, a fost pus un strat din piatră spartă cu o grosime de 12 cm, acoperit de un strat din beton asfaltic cu o grosime de 4 cm.

În luna iulie 2025, directorul general SRL „GENESIS International”, **Vitalii Mrug**, a spus că știe despre faptul că în perioada de exploatare au apărut unele fisuri pe drumul de acces spre satul Gordinești, pe o suprafață de aproximativ 25 m²: „Apariția acestora a fost posibilă în urma ploilor puternice care au avut loc și faptului că rigolele pe acest sector de drum nu au reușit evacuarea apelor în totalitate, ceea ce a permis spălarea acostamentului și pătrunderea apelor în fundația drumului”. După explicația oferită de Vitalie Mrug, am verificat la fața locului acest sector de drum deteriorat și nu am putut depista nici rigole, nici alte elemente de drenaj, care să fi putut prelua apa pluvială. În lipsa acestora, apa s-a scurs în voie pe marginile drumului, erodând stratul de susținere și accelerând degradarea carosabilului.

Președintele raionului, Teodor Cuculescu, a spus că acest agent economic va remedia neconformitățile apărute: „E important să reușim să remediem și agenții economici să fie de bună credință. E disconfort, credeți-mă, pentru mine cel mai mare, pentru că eu pun semnătura”, spune Cuculescu.

În luna iulie 2025, directorul general „GENESIS International” SRL, Vitalii Mrug, ne-a spus că lucrătorii vor reveni pe acest sector de drum și vor remedia problema în cel mai scurt timp. „Indiferent de faptul că aceste defecte au apărut nu în urma calității necorespunzătoare a lucrărilor, dar din cauză că pe această porțiune de drum rigolele nu au fost curățate și consolidate, noi le vom remedia în cel mai apropiat timp”, a dat asigurări Vitalii Mrug.

La 31 octombrie 2025, când am mers din nou la fața locului, am descoperit acea porțiune de drum cu fisuri, dar și o denivelare cu fisuri, ceea ce arată că problema nu fusese „remediată” până în acea zi. Respectiv, am sesizat Consiliul raional Rezina și am transmis o solicitare către „GENESIS International” SRL. Compania ne-a informat, pe 19 noiembrie 2025, că problemele apărute pe drumul de acces spre satul Gordinești au fost remediate și ne-a expediat câteva fotografii drept dovadă.

PROCESELE-VERBALE: EXISTĂ SAU NU?

Pe 14 iulie 2025 am solicitat de la Consiliul raional Rezina copiile proceselor-verbale de recepție finală pentru fiecare din cele șapte drumuri și ni s-a răspuns că, potrivit legii, „recepția finală a construcției se efectuează doar după expirarea termenului de garanție a lucrărilor conform condițiilor stipulate în contract”. Prin urmare, aceste acte se întocmesc după cinci ani de la finalizarea lucrărilor și expirarea perioadei de garanție.

Am solicitat procese-verbale și de la firmele care au executat lucrările. Doar SRL „GENESIS International” ne-a transmis un singur proces-verbal de recepție la terminarea lucrărilor pentru drumul care leagă satele Mincenii de Jos și Mincenii de Sus, drumul de acces spre satul Gordinești și drumul de la Țahnăuți.

Actul a fost întocmit pe 4 septembrie 2024 și a fost semnat de membrii comisiei de recepție pe 23 septembrie 2024, fiecare aplicând semnătura electronică.

Pe 3 noiembrie 2025, am solicitat din nou de la Consiliul raional procesele-verbale de recepție la terminarea lucrărilor pentru toate cele șapte drumuri. De această dată, ni s-a răspuns că „în procesul executării lucrărilor au fost întocmite procese-verbale la lucrările ascunse și eventual procesele-verbale la terminarea lucrărilor cu obiecțiile apărute pentru a fi înlăturate”, fără a ni se oferi copiiile acestor acte.

Ulterior, pe 14 noiembrie 2025, am mers cu această solicitare la președintele raionului Rezina, Teodor Cuculescu, care ne-a dat asigurări că procesele-verbale există și că le vom primi pe poșta electronică. Până la momentul publicării acestui material, nu am primit procesele-verbale.

Jurnaliștii de la „Rezina în Obiectiv” au monitorizat și celelalte patru drumuri reparate de Consiliul raional Rezina în cadrul Programului de reparație a drumurilor publice raionale pentru anul 2024. La prima vedere, nu au fost descoperite fisuri sau alte nereguli.

DE LA PROMISIUNI DE MODERNIZARE **LA UN COLAPS FINANCIAR.** POVESTEA CELOR DOUĂ CREDITE CARE URMAU SĂ MODERNIZEZE REGIA APĂ CANAL BĂLȚI

DORIN RUSU,
TV NORD, 24 noiembrie 2025

Două credite în valoare totală de 4,5 milioane de dolari, luate de la Banca Mondială pentru modernizarea apeductului gestionat de Întreprinderea Municipală Regia „Apă-Canal Bălți”, au devenit o povară pentru stat. Întreprinderea a intrat în insolvență, iar creditul este achitat de către Ministerul Finanțelor, urmând ca după revitalizare, Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” să-și plătească, la rândul său, datoriile către Minister. Dacă nu va reuși, obligațiile de plată îi vor reveni Primăriei Bălți. Deocamdată nu s-a ajuns la asta, însă riscul persistă. În această anchetă descoperim cum promisiunea modernizării s-a transformat într-un labirint al pierderilor, datoriilor și responsabilităților neasumate.

MILIOANE DISPĂRUTE – ÎNTRE SCURGERI ȘI DATORII

Sistemul de alimentare cu apă al orașului Bălți a fost construit la începutul secolului trecut, apoi – extins și îmbunătățit în perioada sovietică. Pe 21 decembrie 1992, cu votul consilierilor locali din Bălți, a fost fondată Întreprinderea Municipală Regia „Apă-Canal Bălți”, care a preluat administrarea apeductului din oraș. În ultimele decenii, din cauza fisurilor, prin apeductul uzat, care are peste 260 de kilometri de țevi, se scurge 60% din apa procurată de întreprindere de la „Acva Nord Soroca”.

În anul 2006, când Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” gestiona și sistemul de canalizare, s-a luat decizia de a contracta un împrumut de la Banca Mondială, pentru a moderniza sistemul de livrare a apei către consumatori. Au fost încheiate două acorduri de împrumut, unul în 2006 și altul în 2009. „În baza Acordurilor de împrumut nr. 3763 și nr. 4314, încheiate între Republica Moldova și Banca Mondială, Ministerul Finanțelor a semnat cu Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” Acordul de credit subsidiar din 31 ianuarie 2006 și Contractul de recreditare nr. 5 din 26 iunie 2009, în sumă totală de **4,5 milioane de dolari SUA**, în cadrul proiectelor din domeniul alimentării cu apă și canalizare”, ne-a informat Ministerul Finanțelor în noiembrie 2025. Instituția a menționat că

împrumuturile „au fost oferite în condiții foarte avantajoase, pe termen de 30 de ani, dintre care 6 ani perioadă de grație, rate finale de rambursare în 2033 și 2039, cu o dobândă de 1,5% anual, prin mecanismul de recreditare, fără garanții din partea statului”.

Ambele împrumuturi urmau să rezolve o parte importantă din probleme – renovarea unor sectoare de apeduct și canalizare pentru ca sistemul să nu cedeze la fiecare schimb de temperatură. Lucrurile însă nu s-au schimbat.

ECHIPAMENT PROCURAT, DAR NEFOLOSIT

În luna august 2025, directorul tehnic al Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, **Vitalie Ungureanu**, ne-a condus în unul dintre garajele Regiei, unde, între pereți reci și rafturi prăfuite stau stocate diverse echipamente cumpărate din creditele Băncii Mondiale. Acestea nu au ajuns să fie folosite, iar unele dintre ele nici nu vor fi folosite vreodată. „Aici se păstrează, după cum vedeți, materialele care au fost procurate din proiectul Băncii Mondiale, care pe timpuri trebuiau să fie folosite pentru micșorarea pierderilor de apă. Pe parcursul anilor, chiar când am venit eu în funcție, în 2023, erau peste 2 km de țeavă, care nu au fost folosite. La moment am rămas numai cu 530 de metri. Ne străduim să o folosim pentru a micșora pierderile de apă. Lucrurile acestea trebuiau să fie făcute de mulți ani. Cei care nu au făcut-o, să le fie rușine. Astăzi își dau toți întrebarea de ce avem un tarif atât de mare? De aceea că avem pierderi 60%. Dar avem pierderi 60% pentru că nu s-au făcut la timp lucrurile care necesită să se facă într-o întreprindere de apă și de canalizare”, explică Vitalie Ungureanu. El adaugă că „este o crimă să iei un credit, să ții banii închiși, dar creditul trebuie întors”.

Viceprimarul municipiului Bălți, **Ghenadii Șmulșchii**, care a deținut anterior și funcția de membru al Consiliului de administrare al acestei întreprinderi, confirmă că la una dintre inventarierea făcute s-a constatat achiziționarea inutilă a unor materiale: „Când eu am fost membru al Consiliului de administrare, în anul 2016, la Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, noi am făcut inventarierea materialelor care au fost procurate din acei bani. Da, la acel moment, în anul 2016, pe teritoriul Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” se aflau materiale în sumă de câteva milioane de lei. Acolo erau, nu că au dispărut, careva materiale se folosesc,

au fost procurate țevi, s-a schimbat linia de apeduct de la cartierul 8, careva lucrări au fost efectuate din acest credit, dar printre acele materiale procurate au fost și materiale care nu au fost, nu sunt și nu vor fi folosite niciodată”. La întrebarea cum explică, în acest caz, achiziția acelor materiale, Ghenadii Șmulskii răspunde: „Trebuie de întrebare pe cei care au efectuat acel credit, cred că au avut studiu de fezabilitate, cineva a studiat întrebările, a luat decizii”.

În lunile mai și iunie 2017, după ce Inspekția Financiară a Ministerului Finanțelor a realizat un control, CNA a operat percheziții la întreprindere și a anunțat că în perioada 2013-2016 aici fuseseră delapidate circa **20 de milioane de lei**. Ulterior, persoane din fosta conducere a întreprinderii au fost puse sub acuzare pentru diverse fapte de corupție.

În anul 2018, mai exact – la 4 septembrie, după ce s-a constatat că întreprinderea rămâne într-o situație financiară dificilă și nu reușește să-și onoreze angajamentele pe credit, au fost semnate acorduri adiționale, prin care datoriile întreprinderii au fost restructurate, fiind extins termenul de rambursare a împrumuturilor cu 7 ani, după cum ne-au informat Ministerul Finanțelor și Primăria Bălți.

NOU ADMINISTRATOR: „MĂ ÎNTREB CUM DE MAI ACTIVEAZĂ ACEASTĂ ÎNTEPRINDERE?”

În anul 2020. Întreprinderea municipală Regia „Apă-Canal Bălți” a intrat oficial în insolvabilitate, prin decizia instanței de judecată din 9 decembrie 2020. Prin intermediul instanței, la 25 noiembrie 2022, la întreprindere a fost numit un nou administrator, **Ion Mămăligă**. El afirmă că atunci când a preluat funcția nu a găsit multe acte care ar arăta cum au fost gestionați banii împrumutați de la Banca Mondială. Potrivit lui, în contabilitatea instituției nu ar fi existat documente primare care să demonstreze ce achiziții s-au făcut, iar multe din acte ar fi dispărut de-a lungul timpului. „Ce am găsit aici... Nu știu. Am mai lucrat cu întreprinderi, în situații grele, fiindcă pe mâna noastră ajung numai întreprinderile care au probleme, fie de ordin financiar, fie de ordin economic. Însă ce am găsit aici... Întrebarea mea e: cum de mai activează această întreprindere?”.

Administratorul spune că întreprinderea face acum tot posibilul să

obțină tragerea la răspundere a persoanelor responsabile de acumularea datoriilor și recuperarea banilor: „Am depus cerere în instanța de judecată, în temeiul articolelor 247 și 248 din legea insolabilității, pentru a fi încasată această datorie de la fondator și de la vechea conducere a întreprinderii municipale, care cu doi ani până la intentarea procedurii de insolabilitate au fost aici și au gestionat această întreprindere. Acum această cerere este pe rol în instanța de insolabilitate”.

OBLIGAȚIILE FAȚĂ DE BANCA MONDIALĂ LE ACHITĂ MINISTERUL FINANȚELOR

Deși întreprinderea nu are în prezent capacitate financiară să-și onoreze obligațiile de rambursare a creditului, ratele se achită constant către Banca Mondială. Le plătește Ministerul Finanțelor, iar Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, la rândul său, acumulează datorii către Minister.

Primăria Bălți, care își păstrează calitatea de fondator al Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, ne-a oferit, la solicitare, următoarele date referitoare la situația rambursării creditelor: „Conform actului de verificare a datoriilor Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” față de Ministerul Finanțelor, soldul creditelor nerambursate la situația din 31.12.2024 constituie:

- pentru creditul contractat în anul 2006 – 2,48 milioane de dolari SUA, inclusiv cu termen de achitare expirat – 360,6 mii dolari SUA;
- pentru creditul contractat în anul 2009 – 1,45 milioane de dolari SUA, inclusiv datorii cu termen de achitare expirat – 161,4 mii dolari SUA”.

Ministerul Finanțelor, la rândul său, ne-a prezentat date mai recente legate de datorii. „La situația din 31 octombrie 2025, datoria Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” față de Ministerul Finanțelor pe împrumuturile recreditate constituie 3.937.029,25 dolari SUA, dintre care datoria cu termen de achitare expirat – 632.029,25 dolari SUA, inclusiv: suma principală a împrumutului – 625.000,00 dolari SUA, dobânda – 7.029,25 dolari SUA”.

Ministerul Finanțelor ne-a informat că din moment ce întreprinderea a intrat în insolabilitate, la 9 decembrie 2020, „s-a suspendat calcularea plăților aferente creditelor acordate debitorului de către Ministerul Finanțelor, conform art. 75 alin. (4) din Legea insolabilității

nr. 149/2012, iar creanțele chirografare de rangul III ale Ministerului Finanțelor, validate în conformitate cu procedura stabilită de Legea insolvenței, urmează a fi onorate conform Planului de restructurare aprobat la Adunarea creditorilor din data de 25.07.2023, confirmat de instanța de judecată prin Hotărârea Judecătoreiei Bălți, sediul Fălești, din 14 iunie 2024”.

Astfel, Ministerul Finanțelor dă asigurări că orarul de achitare către Banca Mondială nu este afectat de starea de insolvență a Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, iar sumele care se folosesc la plata ratelor sunt prevăzute eșalonat în bugetul de stat. „Aceste plăți sunt prognozate anual în bugetul de stat și nu afectează stabilitatea finanțelor publice, deoarece împrumuturile sunt acordate în condiții concesionale, precum dobândă redusă și termenul extins de rambursare”, ne-a comunicat Ministerul Finanțelor în răspunsul la solicitare.

„DACĂ APĂ CANAL BĂLȚI NU PLĂTEȘTE, ACHITĂ PRIMĂRIA”

Administratorul Ion Mămăligă susține că Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” poate funcționa normal și că va scăpa de datorii, inclusiv la plata creditelor. Dacă însă nu va reuși, datoriile vor reveni Primăriei. O confirmă viceprimarul **Ghenadie Șmulșchii**: „În cazul în care Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți” nu plătește, achită Primăria”, dar și Ministerul Finanțelor. „Primăria municipiului Bălți a eliberat garanții de plată în favoarea Ministerului Finanțelor, prin care s-a obligat ca, la prima cerere a ministerului, să achite obligațiile financiare neexecutate de către întreprinderea municipală în cadrul contractelor de recreditare încheiate”, a notat Ministerul Finanțelor în răspunsul către TV Nord. Deocamdată asemenea cereri nu au fost făcute.

MĂSURI DE PREVENIRE APLICATE DE MINISTERUL FINANTELOR

Pentru a preveni repetarea unor situații similare și compromiterea proiectelor investiționale, Ministerul Finanțelor anunță că a început să aplice un set de măsuri:

- evaluarea riguroasă a noilor proiecte investiționale de peste

10 milioane euro de către Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică (CIPS), cu validare prealabilă în cadrul Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile (CCDD);

- analiza eligibilității și bonității beneficiarilor înainte de recredita-re, în comun cu ministerele de ramură;
- solicitarea garanțiilor reale (gajuri pe bunuri imobile/mobile sau alte instrumente prevăzute de lege) pentru asigurarea rambur-sării împrumuturilor;
- aplicarea procedurilor de executare prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat (suspendarea operațiunilor bancare, ordine incaso, încasarea forțată a datoriilor) în cazul neexecutării obligațiilor;
- monitorizarea strictă a implementării proiectelor de către mi-nisterele de ramură, inclusiv utilizarea fondurilor și calitatea lucrărilor;
- consolidarea capacităților instituționale pentru a alinia cadrul normativ la standardele internaționale privind gestionarea împrumuturilor externe.

DE LA PRÂNZURILE ELEVILOR LA SCHEME DE LICITAȚIE: FISURI PENTRU SCURGEREA BANILOR PUBLICI LA DIRECȚIA DE ÎNVĂȚĂMÂNT BRICENI

IULIANA VOLCOVA,
NORDNEWS.MD, 25 noiembrie 2025

Peste 6,5 milioane de lei din bugetul Direcției Învățământ, Tineret și Sport a raionului Briceni, au fost gestionați inadecvat în anii 2023-2024, potrivit controlului efectuat în vara anului 2025 de către Inspectoratul Control Financiar de Stat. Banii alocați pentru alimentația copiilor, achiziția de combustibil și reparația școlilor care s-au „volatilizat” în cadrul unui sistem de contracte, conturi și semnături falsificate, au intrat deja în atenția procurorilor. În anchetă încercăm să urmărim unele filiere pe care banii publici luau nejustificat calea spre buzunare private.

SEMNALE DE ALARMĂ TRECUTE SUB TĂCERE

În luna septembrie 2024, Consiliul Raional Briceni a alocat 100 de mii de lei pentru efectuarea unui audit la Direcția Învățământ, Tineret și Sport. **Dorin Pavaloi**, atunci vicepreședinte al raionului Briceni, iar acum deputat în Parlament din partea Partidului Socialiștilor, spune că la acel moment existau destule suspiciuni privind utilizarea inadecvată a banilor publici: „În perioada 2019-2023 am ocupat funcția de vicepreședinte al raionului și eram responsabil inclusiv de educație, sănătate și domeniul social. Încă pe atunci trăgeam semnale de alarmă. Ne-am adresat și președintelui raionului, și autorităților de resort. Dar, credeți-mă, atunci când nu te bucuri de susținere este practic imposibil să schimbi ceva. Existau niște înțelegeri tacite sau, se prea poate, chiar și interese ale unor persoane implicate în această poveste, or, toate lucrurile despre care vorbeam noi atunci s-au adeverit acum. Doar că prea târziu”.

În urma auditului efectuat de compania „Consulting-Modern” SRL, au fost constatate numeroase abateri, care ar fi generat daune semnificative. Potrivit estimărilor auditorilor, valoarea totală a pierderilor și veniturilor ratate a constituit cca 2,4 milioane de lei:

Nr. d/o	Articolul de cheltuieli	Valoarea pierderilor/ veniturilor ratate (lei)
1	Alimentația copiilor în anul 2024	913 703
2	Achiziția cărbunelui și lemnului în lipsa unor acte confirmative (Centrul de creație a copiilor din Lipcani)	37 403
3	Lucrări de reparație și montare a rețelelor electrice neefectuate	130 260
4	Lipsa mijloacelor fixe și a bunurilor, descoperite după inventariere la gimnaziul din satul Medveja	55 219
5	Transferuri pentru alimentație către CC „Universal COOP Briceni”, neconfirmate prin acte	664 811
6	Transferuri care nu corespund raporturilor Trezoreriei	578 835
	În total	cca 2 380 000

În baza concluziilor echipei de audit, administrația raională a făcut demersuri către diferite autorități: Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării, Procuratura Edineț, Oficiul Briceni, Centrul Național Anticorupție și Inspectoratul de Poliție Briceni. Potrivit lui Dorin Pavaloi, aceste instituții nu ar fi reacționat cu implicarea așteptată. „Tot ce semnalăm acum un an, în prezent se adevărește. Și îmi pare foarte rău că atunci organele noastre nu au reacționat pentru a stopa toate aceste lucruri la timp, or, în această perioadă au fost furate și alte milioane”, spune Dorin Pavaloi.

Administrația raionului susține că o copie cu rezultatele auditului comandat de Consiliul Raional i-a fost expediată, la 8 noiembrie 2024, lui **Vitalie Știrbu**, atunci șef-interimar al Direcției Învățământ, Tineret și Sport Briceni. Solicitat de NordNews, Știrbu respinge categoric orice acuzație și neagă că ar avea vreo implicare la delapidări: „Nu vă pot spune nimic, pentru că, chiar dacă am transmis o solicitare la audit, n-am văzut acel act. Totuși, din câte știu, sută la sută, eu nu am nicio implicare aici. Acolo au folosit semnătura mea electronică fără știrea mea. Toate actele semnate de mine au fost semnate în baza deciziilor

grupului de lucru. Ministerul Educației nu m-a eliberat din funcție din acest motiv. Am fost numit în calitate de șef interimar în februarie 2024, iar, un an mai târziu, chiar eu i-am spus ministrului despre refuzul Consiliului Raional de a organiza un concurs de angajare. Poate că din acest motiv ar fi bine să plec, să aștept să fie anunțat concursul pentru ca să depun dosarul”. La întrebarea cine ar fi putut folosi semnătura sa electronică, Știrbu a oferit un răspuns succint: „Cel mai probabil contabilă.”

De cealaltă parte, ministrul Educației, **Dan Perciun**, a precizat că decizia în privința lui Vitalie Știrbu a fost luată anume în urma controlului: „Am desfășurat și noi propriul audit pentru a verifica informațiile prezentate. Acestea s-au adeverit, astfel că am decis să anulăm ordinul privind desemnarea șefului interimar și să transmitem toate materialele organelor de drept”.

În răspunsul oferit la solicitarea NordNews în iunie curent, reprezentanții Ministerului Educației au menționat că instituția a cerut Inspectoratului Control Financiar de Stat desfășurarea unui control tematic la Direcția Raională Învățământ, Tineret și Sport Briceni. Verificările au acoperit perioada 1 ianuarie 2023 – 30 septembrie 2024. Concluziile s-au dovedit a fi neașteptat de inofensive: inspectorii au declarat că nu au fost depistate încălcări majore, iar reparațiile capitale trecute în rapoartele anterioare ar fi fost efectuate.

Totuși, în curând, situația a luat o altă turnură. În februarie 2025, Serviciul Audit Intern al Ministerului Educației și Cercetării a inițiat un control inopinat, de data aceasta pe teren. La 19 februarie, auditorii au vizitat trei instituții de învățământ: Liceul „Grigore Vieru” din Briceni, Liceul Teoretic Corjeuți și Liceul Teoretic Grimăncăuți. Rezultatul a fost diametral opus constatărilor inspectorilor: o parte din lucrările de reparație în realitate nu a fost desfășurate.

Deja în luna august, o verificare repetată a Inspectoratului Control Financiar de Stat a identificat delapidarea mijloacelor publice în valoare de **6,6 milioane de lei**. Dosarul a fost transmis Procuraturii Edineț.

CUM AU FOST REPARATE ȘCOLILE DOAR PE HÂRTIE

Liceul „Grigore Vieru” este cel mai mare din raionul Briceni, cu aproximativ 700 de elevi. Potrivit notelor de plată, aici au fost

executate lucrări de montare a echipamentului de protecție a cazangeriei în valoare de 30 de mii de lei. „Eu nu am semnat asemenea acte, deoarece ele nu corespundeau realității. M-am gândit că s-a produs o încurcătură cu alte instituții, astfel că am returnat actele. Și acum mai dau explicații cu referire la unele puncte despre care, într-adevăr, nu știam, pentru că n-aveam acces direct la softul de contabilitate și, respectiv, nu puteam verifica de sine stătător toate operațiunile financiare. Am fost șocată când am aflat despre rezultatele auditului”, spune **Aliona Caduc**, directoarea instituției.

Liceul „Grigore Vieru” cu „lucrări de montare” în cazangerie în valoare de peste 30 de mii de lei, Gimnaziul din satul Halahora cu „instalarea” unui panou electric în valoare de 4,4 mii de lei, liceele de la Grimăncăuți și Corjeuți cu „reparația” rețelelor electrice în valoare de 10,5 mii de lei și, respectiv, aproape 16 mii de lei – în toate cazurile funcționa aceeași schemă de lucrări inexistente. În afară de Aliona Caduc, directorii școlilor menționate au refuzat să ofere comentarii la subiect. În timpul auditului comandat de Consiliul Raional, ei însă au declarat, contra semnătură, că văd pentru prima dată actele de predare-primire, că niciodată nu le-au semnat, iar lucrările indicate nu au fost făcute, în realitate, în instituțiile pe care le conduc.

ALIMENTAȚIE CU GUST DE CORUPȚIE

Nici la capitolul alimentație situația nu a fost mai transparentă. Potrivit datelor de pe tender.gov.md, platformă pe care sunt afișate contractele de achiziții publice, în perioada 2022–2024, cele mai multe concursuri de achiziții pentru asigurarea alimentației în instituțiile de învățământ din raionul Briceni au fost câștigate de CC „Universalcoop” din or. Briceni. Compania a fost desemnată câștigătoare în 11 cazuri, valoarea totală a contractelor atribuite fiind de 5,6 milioane de lei.

Auditul desfășurat de Ministerul Educației și Cercetării a verificat aleatoriu contractul nr. 5 pentru achiziția produselor alimentare destinate instituțiilor subordonate Direcției Raionale Învățământ, Tineret și Sport Briceni, din 3 ianuarie 2024. S-a constatat că valoarea contractului a fost majorată cu cca 218 300 de lei față de oferta pe care o depusese compania la concurs. Acest contract a fost semnat electronic de către șeful Direcției Învățământ Briceni, **Vitalie Știrbu**. Solicitat

să comenteze, administratorul companiei, **Valeriu Urechean**, a spus că firma întotdeauna a activat transparent. „Din 1986, prestăm servicii pentru toate școlile, grădinițele și întreprinderile care erau în raion. Le furnizăm mărfuri. Toate licitațiile la care am participat treceau prin Chișinău, peste tot în Moldova, și oferim prețuri adecvate, iată de ce uneori câștigăm. Avem totul perfectat prin acte: toate notele de plată au fost perfectate corect, în mod electronic. Toate semnăturile, toate mărfurile recepționate, toate acestea au fost controlate de către instituțiile de control financiar. A fost desfășurat un control care a durat 22 de zile: doi inspectori ne-au verificat aici, au studiat toate actele, în final totul s-a dovedit a fi în ordine, nu au identificat niciun fel de încălcări. Acum, Direcția Învățământ ne datorează 425 de mii de lei, pe care urmează să ni-i achite. Eu i-am acționat în judecată”, a spus Valeriu Urechean.

Potrivit Ministerului Educației, în opinia echipei de audit, această diferență reprezintă o abatere semnificativă care generează riscuri grave în procesul achizițiilor publice și subminează principiile de transparență, legalitate și utilizare eficientă a banilor publici.

SECRETELE EVIDENȚEI CONTABILE ÎN CADRUL DIRECȚIEI ÎNVĂȚĂMÂNT

În cadrul auditului desfășurat de Ministerul Educației și Cercetării au fost solicitate, de asemenea, extrase privind operațiunile financiare efectuate de către Direcția Învățământ, Tineret și Sport pe parcursul anului 2024. Astfel, s-au descoperit câteva transferuri suspecte:

- 49 900 de lei către plățiți companiei „Global Tur” SRL care, potrivit surselor publice, este o agenție de turism.
- „A sosit o auditoare de la Chișinău, a verificat și luat toate actele încă în luna mai. Banii erau destinați deplasării copiilor la Chișinău. Din câte se pare, erau două autocare și un microbuz”, ne-a spus o reprezentantă a agenției.
- 99.890 de lei către compania de creditare nebanară „Credit Auto” SRL. I-am căutat pe reprezentanții companiei pentru detalii, însă, după primele apeluri în care am explicat pentru ce îi căutăm, aceștia au încetat să mai răspundă la telefon.
- 528.450 de lei către compania „Grandcardinal” SRL, fondată de către **Aurelia Pșenicinîi**, fostă contabilă șefă a Direcției

Învățământ Briceni. În luna august, și Aurelia Pșenicinîi a fost demisă din funcție prin ordinul ministrului Educației. Nu am reușit să o găsim ca să îi solicităm un comentariu. Locuința ei este sigilată, iar telefonul – deconectat.

„Grandcardinal” SRL, înregistrată în 2018 în orașul Briceni, o are drept unic fondator și administrator pe Aurelia Pșenicinîi (100%). Compania este specializată pe mai multe tipuri de activități, potrivit portalului OpenMoney: comerț cu ridicata al materialului lemnos și al materialelor de construcție, lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale, activități de consultanță pentru afaceri și management, comerț cu amănuntul al mobilei etc.

Auditorii au menționat că nu dispun de dovezi care să confirme legalitatea acestor tranzacții, de aceea au solicitat contabilei, la momentul controlului, să prezinte actele justificative. Aceasta ar fi răspuns că actele referitoare la „Credit Auto,” SRL și „Grandcardinal” SRL lipsesc dintr-o „eroare”. A doua zi după solicitarea auditorilor, sumele transferate celor două companii au fost returnate Direcției.

Am încercat să discutăm și cu șefa interimară a Direcției Învățământ Briceni, **Rodica Cojocar**, însă ea nu a răspuns la apeluri.

CUM S-A AJUNS AICI?

Din 2013, în Republica Moldova funcționează o formulă de finanțare a instituțiilor de învățământ. Principiul de bază al acesteia este simplu: banii urmează elevul. Pentru fiecare elev este alocată o anumită sumă: cu cât mai mulți elevi are școala, cu atât mai mare este suma de care beneficiază instituția. Școala poate gestiona banii după propriile necesități. În raionul Briceni, pe parcursul mai multor ani, pentru toate instituțiile de învățământ era aplicată „contabilitatea centralizată”. Chiar dacă mai multe școli își doreau să treacă la autogestione, ele au reușit acest lucru abia în 2025.

„Am făcut de nenumărate ori demersuri către Consiliul Raional pentru ca școala să adopte autogestionea financiară, pentru că reușeam să facem anumite economii. Acest lucru a fost posibil și grație majorării numărului de elevi. Astfel, având propriul buget, instituția și consiliul administrativ puteau decide scopurile pentru care vor fi alocate mijloacele și care vor fi prioritățile. Am încercat să obținem acest lucru mulți

ani: am depus demersuri, am argumentat, însă, așa cum ne explicau secretarii Consiliului din acea perioadă, din 2014, 2016 și 2018, «școlile nu vor putea să-și gestioneze eficient bugetele», ne-a relatat Aliona Caduc, directoarea Liceului „Grigore Vieru”.

În prezent, din cele 30 de școli din raion, cca 20 sunt deja la autofinanțare: acestea își gestionează independent mijloacele și aleg singure companiile câștigătoare a concursurilor de achiziții.

INVESTIGAȚII PENALE PENTRU FAPTELE DESCOPERITE DE AUDITORI

Pe faptele descoperite de auditori au fost pornite două dosare penale: primul – la 30 decembrie 2024, în urma unei inspectări financiare tematice, care a verificat activitatea Direcției în perioada ianuarie 2023 – septembrie 2024. Inspectorii au depistat indicii de însușire și delapidare comise de persoane cu funcții de răspundere, acțiuni prevăzute de art. 192 al. (2) din Codul penal. Al doilea a fost intentat la 6 martie 2025, în urma demersului președintelui raionului și rezultatelor auditului independent. De data aceasta – în baza art. 192 al. (5) din Codul penal, pentru cauzarea de daune în proporții deosebit de mari.

Procuratura Edineț, oficiul central, ne-a informat că la 14 octombrie 2025, cele două dosare au fost comasate. Vitalie Știrbu și Aurelia Pșenicinîi au acum calitatea de bănuți. „În prezent, sunt desfășurate acțiuni de urmărire penală care au drept scop stabilirea tuturor persoanelor implicate în comiterea acestei infracțiuni, elucidarea circumstanțelor de comitere a acesteia și luarea măsurilor necesare prevăzute de lege”, se spune în răspunsul oferit pentru NordNews de Procuratura Edineț.

CUM A EȘUAT UN PROIECT DE PESTE 13 MILIOANE DE LEI, LĂSÂND DOUĂ SATE DIN REZINA SĂ SE USUCE DE SETE

ANDREI BORDIAN,
REZINAINOBIECTIV.MD, 25 noiembrie 2025

Locuitorii din comuna Pripiceni-Răzeși, raionul Rezina, se confruntă cu o problemă acută – lipsa apei potabile, agravată în ultimii ani de schimbările climatice. Pripiceni-Răzeși și Pripiceni-Curchi sunt singurele sate din raion care nu beneficiază de apă curentă, iar situația a devenit critică. Deși acum zece ani au fost prevăzuți 11,7 milioane de lei din Fondul Ecologic Național și a fost semnat un contract de antrepriză de 13,4 milioane de lei pentru construcția unei rețele de apeduct și canalizare pentru ambele sate, tot ce s-a făcut e că s-au îngropat 11 km de țevi, rămase până astăzi fără picătură de apă. Din banii prevăzuți au fost valorificați doar în jur de trei milioane de lei. Lucrările s-au oprit la a doua etapă din cele patru, iar autoritățile au început abia în 2025 să elaboreze un nou proiect tehnic, fără vreo certitudine că vor exista și milioanele necesare pentru continuarea lucrărilor.

DIN ISTORIA PROBLEMEI

În urma alegerilor locale din 2011, **Iacob Frunză** a devenit pentru prima dată primar al comunei **Pripiceni-Răzeși**. Pe atunci, cea mai stringentă problemă a comunei era lipsa accesului la apă potabilă, iar noul primar a promis oamenilor că va rezolva problema. La începutul anului 2013, primăria a primit avizul pozitiv al Inspecției Ecologice Rezina cu privire la acordarea terenului pentru amplasarea unui apeduct de aprovizionare cu apă potabilă, a două spații de captare a apei potabile, a unei rețele de canalizare, a două stații de pompare și a unei stații de epurare a apelor reziduale.

De fapt, pe timpul Uniunii Sovietice, la Pripiceni-Răzeși a fost construită o porțiune de apeduct care alimenta fermele de vite și oi și complexul de uscat tutun, la care erau conectați și o mică parte din locuitori. Primarul povestește că apa era captată din izvoare. Mai exact, era un bazin cu volumul de 60 de metri cubi, de unde apa se pompa în alt bazin, mai mare. Al doilea bazin există și astăzi și a fost divizat în două părți, pentru a se putea face forarea, dezinfecția și alte operațiuni necesare, însă acum este aproape uscat.

„Atunci am adus experți de la Chișinău, au prelevat analize de apă, au verificat debitul apei ca să vadă dacă e suficient. Dacă nu ajungea

apă pentru populație, aveam și scrisoarea prin care primăria dădea asigurări că va construi suplimentar o fântână arteziană care să poată fi racordată la rețeaua de apeduct. Din 2013 până în 2016, practic, fermele de animale au dispărut, și conform datelor care au fost culese atunci, apa din captaj urma să fie suficientă”, explică primarul Iacob Frunză.

Pentru rezolvarea problemei s-a implicat și Consiliul raional Rezina, care a alocat, pe 29 mai 2013, suma de 95.500 de lei pentru proiectarea sistemelor de apeduct și canalizare. Pe 24 aprilie 2014, Consiliul raional a venit cu o altă contribuție, de 30.000 de lei, pentru servicii de expertiză și verificare a proiectului.

Când a fost adunat întregul set de documente, proiectul „Asigurarea cu apă potabilă și canalizare în satele Pripiceni-Răzeși și Pripiceni-Curchi” a fost depus cu solicitare de finanțare la Fondul Ecologic Național (FEN), creat în cadrul Ministerului Mediului. Din FEN au fost finanțate proiecte similare în majoritatea raioanelor din Republica Moldova. „Atunci nu se făcea prin concurs. Când terminai de făcut proiectul – îl depuneai și stăteai la rând pentru finanțare”, povestește primarul.

Consiliul raional Rezina a garantat contribuția de 10% din costul proiectului, iar 5% urma să fie contribuția Primăriei. De menționat că proiectul apare în lista celor aprobate pentru finanțare din Fondul Ecologic Național în anul 2015, alături de ale altor 347 de localități din țară.

ACHIZIȚIE PUBLICĂ ȘI PROCES DE JUDECATĂ CARE AU DUS LA ÎNTÂRZIEREA ÎNCEPERII LUCRĂRILOR

Ziua de 10 februarie 2016 a fost data limită pentru depunerea ofertelor, iar pe 2 mai 2016 s-a desfășurat etapa finală a concursului de achiziție publică, la care au participat opt agenți economici. În final, câștigător a devenit SRL „Alexdan”, cu care Primăria Pripiceni-Răzeși a semnat, patru zile mai târziu, contractul de antrepriză în valoare de 13,4 milioane de lei.

Pe 1 iunie 2016, SRL „Ecotop Proiect”, una dintre firmele care au participat la concurs, a depus la Judecătoria Rezina o cerere prin care a solicitat anularea rezultatelor concursului și suspendarea executării contractului de achiziție publică până la soluționarea litigiului.

Peste doar nouă zile, pe 10 iunie 2016, Judecătoria Rezina a emis o încheiere prin care a admis cererea SRL „Ecotop Proiect” și a suspendat executarea contractului de achiziție publică. Primăria a atacat decizia primei instanțe, solicitând casarea ei și emiterea unei noi decizii, prin care să se respingă cererea de asigurare a acțiunii.

Pe 11 august 2016, Curtea de Apel Chișinău a decis casarea încheierii Judecătoriei Rezina din 10 iunie 2016 și respingerea cererii depuse de SRL „Ecotop Proiect” ca fiind neîntemeiată. Decizia a fost irevocabilă. Respectiv, a rămas în vigoare hotărârea prin care SRL „Alexdan” a fost desemnată câștigătoare, la fel și contractul încheiat cu primăria.

Din cauza procesului de judecată, lucrările au demarat mai târziu, mai spune primarul Iacob Frunză: „Trebuiau în primăvară să se apuce de lucru, dar, din cauza procesului de judecată, s-a apucat toamna târziu, după ce au câștigat procesul.”

PROIECTUL S-A OPRIT LA A DOUA ETAPĂ

Proiectul urma să se desfășoare în patru etape, la încheierea cărora sătenii n-ar mai fi trebuit să care apa de departe. Respectiv, banii prevăzuți pentru întreg proiectul urmau să fie transferați pe măsură ce se finaliza fiecare etapă.

Etapa I: Pe 12 noiembrie 2015 a fost semnat un contract în valoare de două milioane de lei, valabil până la 31 decembrie 2017. Aceste mijloace financiare au fost valorificate integral cu jumătate de an înainte de termenul limită. Respectiv, în aprilie 2017, comisia de recepție a semnat procesul-verbal la terminarea lucrărilor, după ce a constatat că lucrările în valoare de două milioane de lei au fost executate calitativ de către SRL „Alexdan”, și conform caietului de sarcini. Antreprenorul a primit acești bani în trei tranșe. „Lucrările s-au efectuat la timp și calitativ, conform proiectului”, a scris cu pixul în raportul narativ al primăriei chiar primarul Iacob Frunză, care a semnat documentul, fiind persoana responsabilă de proiect. La această etapă au fost îngropați 11 kilometri de țevi.

Etapa II: În cadrul ședinței Consiliului de Administrare al Fondului Ecologic Național din 2 iunie 2016, a fost aprobată o altă sumă

de două milioane de lei, pentru cea de-a doua etapă a proiectului. Respectiv, pe 13 iunie 2016 a fost semnat contractul, valabil, inițial, până la data de 1 iunie 2017. Acest termen a fost prelungit prin acord adițional până la data de 31 decembrie 2017, apoi a fost din nou prelungit, printr-un alt acord adițional, până la data de 31 decembrie 2018. Însă, chiar dacă termenul a fost prelungit de două ori, din cele două milioane de lei alocați la această etapă, au fost valorificați, adică cheltuiți, doar jumătate – 976.746 de lei, în trei tranșe, ultima plată fiind făcută la 6 iulie 2018.

Etapa III: Chiar dacă încă era în vigoare contractul de la etapa precedentă, care a fost prelungit, pe 23 septembrie 2016 a fost semnat contractul pentru etapa a treia, în valoare de alte 2 milioane de lei, valabil până la 31 decembrie 2018. Mijloacele oferite conform acestui contract nu au fost valorificate, cu excepția unui avans de 200 000 mii de lei acordat pe 10 noiembrie 2016.

Etapa IV: Pe 4 aprilie 2019 a fost semnat contractul pentru ultima etapă, în valoare de 5.797.556 lei, valabil până la 22 martie 2022. Nici acești bani nu au fost valorificați.

LUCRĂRILE AU FOST ABANDONATE

Astfel, din cele 13,4 milioane de lei prevăzute în contract, au fost în total valorificate doar 3.176.746 de lei. Deocamdată nimeni nu poate oferi un răspuns la întrebarea de ce lucrările au fost abandonate, de vreme ce banii de la FEN au fost disponibili.

Contactat în aprilie 2025, administratorul companiei „Alexdan”, care urma să execute toate lucrările, la toate cele patru etape, **Mihail Cebotarenco**, a negat orice implicare, afirmând că „nici nu a auzit de o asemenea primărie”, apoi a întrerupt discuția.

În noiembrie 2025, am făcut noi încercări de a lua legătura cu administrația companiei, însă adresa electronică oficială, care figura pe mai multe documente, nu mai este activă, la fel, nu mai sunt funcționale numerele de telefon fix. Într-un final, am primit pe Viber următorul răspuns: „Ne pare rău. Administratorul companiei (*Mihail Cebotarenco*

– n.red.) a decedat”. Potrivit bazelor de date deschise, Cebotarenco era singurul fondator al companiei.

Pagina web a Agenției Achiziții Publice arată că SRL „Alexdan” i-au fost atribuite în perioada 2012–2019 contracte cu statul în valoare totală de peste 26 de milioane de lei. Din anul 2019 compania nu mai apare în lista de câștigători ai concursurilor de achiziție publică.

„Contractul de antrepriză nr. 1 din 06.05.2016, a fost semnat cu SRL „Alexdan”, în valoare de 13,4 milioane de lei, de unde concluzionăm că mijloacele financiare aprobate din Fond erau suficiente pentru executarea completă a lucrărilor și darea în exploatare a obiectului. Totuși, în conformitate cu actele deținute, proiectul nu este finalizat, etapele trei și patru nefiind nici inițiate, procesele-verbale de terminare a lucrărilor nu au fost prezentate”, ne-a comunicat Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului din cadrul Ministerului Mediului.

„Primul proiect tot Consiliul raional Rezina l-a finanțat și banii s-au pierdut din cauza agentului economic, care a fost cu rea-credință. Capacitatea primăriei să reacționeze la amalgamul de probleme e limitată”, spune președintele raionului Rezina, **Teodor Cuculescu**.

În afară de Pripiceni-Răzeși, în perioada 2012-2020, din FEN au fost finanțate alte 19 proiecte legate de asigurarea cu apă și canalizare a localităților din raionul Rezina. Toate au fost finalizate cu succes și oamenii au apă. Toți primarii acestor localități erau membri ai Partidului Democrat din Moldova (PDM), formațiune aflată la guvernare până în 2019. Primarul de la Pripiceni-Răzeși era și el membru PDM, cu toate acestea, în cazul primăriei pe care o conducea proiectul nu a mers la fel de bine. „De exemplu, în satul vecin, firma care a făcut lucrările, le-a făcut din contul său și peste o anumită perioadă Fondul Ecologic Național le-a achitat. Dar la noi, agentul economic nu voia așa. El făcea procesele-verbale de îndeplinire a lucrărilor. Eu le luam cu contabila, le duceam evidența și le depuneam la minister. Și atunci ne dădeau banii. Cum veneau banii, se apucau de lucru. Când nu erau bani – nu lucrau. Așa s-a întins până ce a expirat termenul contractului de antrepriză și de la Ministerul Mediului finanțare nu am mai avut”, așa răspunde primarul Iacob Frunză la întrebarea cum s-a putut întâmpla ca în celelalte sate lucrările au fost duse până la capăt, dar la Pripiceni-Răzeși s-au oprit.

UN NOU PROIECT TEHNIC AR URMA SĂ REPORNEASCĂ PROCESUL DE CONSTRUCȚIE A APEDUCTULUI

În februarie 2025, Consiliul raional Rezina a alocat Primăriei comunei Pripiceni-Răzeși 250 000 de lei pentru servicii de elaborare a unui alt proiect tehnic, care ar trebui să prevadă și construcția unei fântâni arteziene (condiție obligatorie în noile achiziții publice pentru astfel de lucrări), în locul apelor de captaj, care, oricum au secat, precum și finalizarea lucrărilor la rețeaua de apeduct.

Proiectul este în proces de elaborare și încă nu se știe de câte milioane va mai fi nevoie pentru încheierea cu succes a lucrărilor, astfel ca oamenii să aibă apă la robinet. Autoritățile locale își pun speranța în ajutorul statului și al donatorilor externi: „Condiția de participare la Programul Național «Satul European» este că trebuie să ai proiectul. Și ce poate face primarul în situația asta? Singura opțiune este să facă proiectul, cu riscul că peste o perioadă n-o să mai fie valabil. Când s-a trecut de la normativele vechi la cele noi, iată atunci a fost șocul ăsta cu proiectele care au trecut dintr-un sistem în altul. Dar acum proiectul tehnic e valabil mult timp. Este vorba doar de actualizarea devizelor de cheltuieli care reies din proiect. Pentru că aici prețurile se pot schimba. Având proiectul tehnic, devizul se actualizează rapid și nu este așa de costisitor”, spune președintele raionului Rezina, Teodor Cuculescu.

„Sperăm că o să fie și «Satul European» mai departe. Am abordat subiectul și cu doamna președintă, și cu domnul prim-ministru, le-am zis că eu acum nu am nevoie de bani pentru drumuri – voi face drumul și peste un timp trebuie să-l stric, ca să fac lucrări pentru apă. Sper ca în următorii doi ani să reușesc să fac așa ca să rezolv problema”, conchide primarul Iacob Frunză.

SUTE DE MII DE LEI CHELTUITE ANUAL PENTRU CONCEDIEREA ILEGALĂ A UNOR ANGAJAȚI. CAZUL ANSA

LUMINIȚA CAULIUC,
ZIARUL DE GĂRDĂ, 27 noiembrie 2025

În ultimii trei ani, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) a cheltuit peste 788 700 de lei pe salarii plătite pe durata absenței forțate de la muncă a angajaților pe care i-a concediat, dar instanța i-a restabilit în funcții. În majoritatea litigiilor de acest fel dreptate li se dă angajaților, ci nu angajatorilor, spun experții în dreptul muncii. Ei afirmă, de asemenea, că instituțiile angajatoare nu respectă întocmai legislația atunci când demit angajații, iar asta duce la cheltuirea unor sume enorme din bani publici pentru a plăti practic salariul a două persoane pentru aceeași funcție.

„CUM SĂ MAI CREZI ÎN EI? ÎN CINE SĂ CREZI?”

În 2025, ANSA a pierdut în prima instanță litigiul cu angajatul său, **Sergiu Ioniță**, după ce Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a anulat ordinul prin care acesta fusese demis în aprilie 2024.

Concedierea lui Ioniță a avut loc după ce Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a depistat în privința lui, la 13 februarie 2024, printr-un act de constatare, încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese. Asta deși în actul de constatare se menționa că „inspectorul de integritate nu va solicita încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă”, întrucât Ioniță era la prima abatere de acest fel.

Prin urmare, magistrații Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, au stabilit că actul de constatare nu a fost notificat, „nu a obținut puterea lucrului decis conform rigorilor Codului administrativ”, și nici nu este definitiv. Respectiv, ANSA, potrivit instanței, „nu avea dreptul” să-l destituie pe Sergiu Ioniță din funcția exercitată. În plus, acesta fusese și sancționat contravențional pentru acțiunile sale. Astfel, prin destituirea din funcție s-a încălcat principiul care prevede inadmisibilitatea sancționării duble pentru aceeași faptă, a mai notat instanța.

Prin urmare, la 17 aprilie 2025, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a fost obligată să-l restabilească pe Sergiu Ioniță într-o

funcție echivalentă cu cea deținută anterior și să-i achite salariul pentru perioada absenței forțate de la locul de muncă. Contactat de Ziarul de Gardă, Ioniță a spus că este vorba despre suma de 300 de mii de lei, însă ANSA a atacat cu apel decizia primei instanțe.

Ulterior deciziei de judecată, ANSA i-a propus funcția de șef de direcție a Postului de inspecție la frontiera Sculeni-Sculeni, aflat la 300 de kilometri distanță de casă, pe care Sergiu Ioniță a acceptat-o. „Cum să mai crezi în ei? În cine să crezi? Exact așa a scris la mine, în prima instanță: «restabilirea în funcție», dar ei, ca să nu mă restabilească în funcția pe care am deținut-o anterior, m-au trimis la 300 de kilometri distanță de orașul unde am activat eu”, spune Sergiu Ioniță.

„DE PARCĂ A FOST O COMANDĂ”

Un alt caz recent, depistat de Ziarul de Gardă, este al **Nataliei Iacub-Tocan**. Aceasta a fost destituită din funcția de inspector principal pe care o deținea în cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, din cauza „nerespectării programului de muncă, inclusiv absență sau întârziere nemotivată la serviciu, ori plecarea înainte de termenul stabilit în program, admisă în mod repetat”. Natalia Iacub-Tocan spune că absențele au fost motivate de studiile sale la universitate.

Probele anexate și declarațiile părților în proces au relevat că, anterior plecării la studii, reclamanta a adus la cunoștința superiorului său, șefului interimar al Direcției Postului de Inspecție al ANSA de la Frontiera Tudora-Starokazacie, necesitatea participării la cursurile universitare, iar acesta a fost de acord cu ajustarea orarului de muncă, iar orele nelucrate să fie recuperate ulterior. Astfel, conform tabelului de pontaj, aceasta a îndeplinit norma lunară de muncă.

Conform hotărârii instanței, din declarațiile furnizate în cadrul anchetei disciplinare reiese că turele Nataliei Iacub-Tocan au fost efectuate de către șeful său, astfel activitatea postului de inspecție nu a fost afectată, iar deficiențe operaționale legate de lipsa acesteia nu au fost înregistrate.

Magistrații Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, au notat că „comisia disciplinară avea obligația să analizeze aceste circumstanțe în mod obiectiv și să verifice dacă reclamanta și-a respectat obligațiile

de serviciu prin recuperarea tuturor schimburilor (turelor – n. n.), ceea ce ar fi condus la concluzia că nu există o lipsă nemotivată de la locul de muncă”.

Prin urmare, în noiembrie 2024, instanța a admis cererea de chemare în judecată, iar Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a fost obligată să o restabilească pe Natalia Iacub-Tocan în funcția de inspector principal, deținută anterior, și să-i plătească salariul pentru absența forțată de la muncă, adică pentru 11 luni. Conform declarației de avere și interese personale pentru 2023, la momentul concedierii, angajata avea un salariu lunar de peste 18 000 de lei. Astfel, estimativ, pentru 11 luni de absență forțată de la muncă, ANSA ar trebui să îi plătească din banii publici peste 207 de mii de lei.

În iunie 2025, Curtea de Apel Centru a menținut decizia primei instanțe. Acum, dosarul se află la Curtea Supremă de Justiție (CSJ).

Natalia Iacub-Tocan a fost restabilită în funcția pe care o deținea anterior după decizia primei instanțe, fiindu-i plătit salariul pentru o lună. Aceasta susține că a fost concediată pentru că era o persoană incomodă. „Știți cum e la noi, nu le-a plăcut răspunsul, le-am spus prea multe în față, că se încalcă legislația, și au decis să mă elibereze. (...) Nu eram persoana care să le convină. (...) Și judecătorul era confuz când a văzut dosarul meu, și avocatul a întrebat pentru ce era eliberarea. Știți, de parcă a fost o comandă”, afirmă Natalia Iacub-Tocan.

EXPLICAȚIILE ANSA

În ultimii trei ani, ANSA a concediat trei angajați pe care instanța i-a restabilit în funcție și a dispus achitarea salariului pe perioada absenței. Agenția, într-un răspuns pentru Ziarul de Gardă, a comunicat că demisiile au fost operate „în procesul de reformare a unor subdiviziuni, dar și a unor servicii sanitar-veterinare prestate de ANSA”, cu scopul de a trage la răspundere angajații „care au încălcat integritatea profesională și principiul toleranța 0 la corupție”. ANSA le-a plătit celor trei angajați 740.644 de lei drept salariu pentru absența silită de la muncă și 23.123 de lei ca prejudiciu moral.

Totodată, unui al patrulea angajat, ne-a mai informat ANSA, Agenția i-a aplicat sancțiunea disciplinară sub forma destituirii din funcția publică, „pentru încălcările admise în timpul exercitării atribuțiilor de

serviciu”. Ordinul de destituire însă a fost atacat în instanță cu o acțiune de contencios administrativ. Drept urmare, ordinul a fost anulat, iar ANSA i-a achitat angajatului suma de 48.094 de lei și alte 5000 de lei drept prejudiciu moral.

Astfel, în total, în ultimii trei ani, ANSA a plătit peste 788.700 de lei drept salariu pentru absența silită de la muncă și peste 28.100 de lei ca prejudiciu moral. Șefa direcției generale finanțe și contabilitate a ANSA, **Larisa Punga**, ne-a explicat că acești banii au fost plătiți din contul economiilor instituției.

În răspunsul pentru Ziarul de Gardă, ANSA susține că a pierdut aceste litigii din cauza „tergiversării examinării acțiunii de contencios administrativ în instanța de judecată”.

„Agenția a remis în instanța de judecată proceduri administrative și probe aferente în termenele stipulate în încheierile instanțelor judecătorești și nu a solicitat amânarea ședințelor stabilite. În unele cazuri, însuși reclamantii au solicitat amânarea examinării cauzelor de contencios, având la bază diferite motive (lipsa apărătorului, boală, etc.). Astfel, cu certitudine cuantumul supra menționat nu poate fi imputat doar Agenției, or, la examinarea cauzelor de contencios administrativ, celeritatea procesului depinde de comportamentul participanților la proces (reclamant, reprezentantul reclamantului, pârât, terți etc.)”, se afirmă în răspunsul la solicitarea de informații expediat Ziarului de Gardă.

EXPERTĂ: „RESTABILIREA COSTĂ, ȘI COSTĂ MULT”

Felicia Păscăluță, doctor în drept, lector universitar și expertă în dreptul muncii, spune că în majoritatea cazurilor, litigiile se întâmplă pentru că angajatorul nu aplică corect procedura de încetare a contractului individual de muncă prin concediere.

„Concedierea în sinea ei este o sancțiune disciplinară, cea mai drastică. Codul Muncii, la articolul 206, indică **patru** sancțiuni disciplinare: avertismentul, mustrarea, mustrarea aspră și concedierea. (...) Atunci când se aplică concedierea, are loc încetarea contractului individual de muncă. La articolul 86 temeiurile sunt strict indicate. Fiecare temei are o procedură obligatorie pe care trebuie să o aplice angajatorul ca să concedieze corect salariatul. Păi, iată aici este cea

mai mare problemă, pentru că angajatorul nu aplică corect procedura pentru fiecare temei de concediere”, explică experta.

Potrivit ei, există mai multe motive din care procedura nu are loc corect: „Ori sunt angajatori siguri pe sine, ori angajatorii cunosc, dar nu cred că salariatul se va adresa în instanța de judecată, alți angajatori nu au resurse umane, pentru că, vă dați seama, nu nemijlocit ei se ocupă de aceasta, ci au juriști sau secția resurse umane”.

Abuzul de putere din partea angajatorilor, în unele cazuri, la fel poate fi un motiv din care angajatul este concediat ilegal. „Abuzuri după gen – masculin, feminin, după vârstă, după credință, după viziuni politice și așa mai departe. Spectrul este foarte larg”, precizează Felicia Păscăluță. Potrivit ei, în majoritatea cazurilor instanța dă dreptate salariatului. „Astfel, restabilirea costă, și costă mult”, concluzionează experta.

„Un litigiu de muncă trebuie să fie soluționat timp de trei luni, dar el durează un an, doi. Și nu este vinovat nici salariatul, nici angajatorul. Instanțele de judecată au multe dosare și dosarul poate fi examinat o dată-n lună, o dată la două luni, de aceea se și întinde perioada respectivă”, mai explică Felicia Păscăluță. Cu cât mai lungă este durata de examinare a dosarului, cu atât crește termenul de absență forțată de la muncă, pentru care fostul angajat este în final plătit, potrivit expertei.

Felicia Păscăluță consideră că multe concedieri ilegale s-ar evita, dacă instituțiile ar avea cadre specializate în resurse umane: „Aici nu este atât de simplu, trebuie să fie o cultură juridică, trebuie să fie legea aplicată corect, ci nu «cum vreau eu», nu «cum vrea el», nu «ce vreau, aceea fac» sau de genul”.

AVOCAT: „ASTA, PÂNĂ LA URMĂ, PĂGUBEȘTE STATUL”

Avocatul **Dorel Rotaru**, specializat inclusiv în dreptul muncii, vorbește despre abuzuri de putere: „După părerea mea, sunt făcute abuzuri foarte grave. (...) S-au încasat (banii, n. r.) în baza hotărârii judecătorești. Odată ce s-a dispus restabilirea în funcție, este normal să se dispună și încasarea salariului pentru perioada absenței forțate. Aici nu există altă soluție. Asta, până la urmă, păgubește statul”, explică avocatul. Apărătorul consideră că problema persistă pentru că „nimeni nu dorește să curme acest abuz”. „Se tem sau nu știu care e

problema, dar atâta timp cât ele (abuzurile, n. r.) există, aceasta servește drept încurajare pentru autoritățile publice de a abuza în continuare de drepturi”, spune el.

FOȘTI INSPECTORI AI MUNCII, REPUȘI ÎN FUNCȚII PRIN HOTĂRÂRI DE JUDECATĂ DOAR PE FOAIE?

Anterior, Ziarul de Gardă a scris despre mai mulți foști inspectori ai muncii care au fost demiși după ce **Inspectoratul de Stat al Muncii** a trecut printr-o reorganizare, dar au fost restabiliți în funcții prin decizii ale instanțelor de judecată.

Ziarul de Gardă a identificat atunci pe portalul instanțelor de judecată 11 hotărâri prin care Inspectoratul de Stat al Muncii este obligat să-i repună în funcții pe inspectorii demiși și să le achite salariile pentru perioada în care au lipsit forțat de la muncă.

Estimativ, pentru cel puțin un an de lipsă forțată de la muncă, pentru un inspector al muncii Inspectoratul ar urma să plătească aproximativ 120 de mii de lei. În plus, inspectorii au primit drept compensații la eliberarea din funcții sume echivalente cu salariile medii pentru 6 luni. Totuși, contactat în noiembrie 2025, unul dintre inspectorii despre care a scris Ziarul de Gardă, a spus că el, împreună cu alți doi foști colegi, nu și-au mai primit banii. Mai mult, la scurt timp, ei au fost din nou concediați din cauza reducerii numărului de salariați. El spune că i s-au propus alte funcții în schimb, dar acestea erau la Bălți sau la Cahul, adică la o distanță mult prea mare de casă.

Încercând să aflăm numărul de decizii care au fost într-adevăr executate, l-am contactat pe președintele Uniunii Executorilor, **Roman Talmaci**, am sunat la Curtea de Apel Centru și la Judecătoria Chișinău. Într-un final, am aflat că datele cu referire la executarea hotărârilor de acest fel pot fi aflate doar de la fiecare instituție angajatoare în parte.

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA
2025

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Romania and Moldova

2025

CARTEA NEAGRĂ A RISIPEI BANILOR PUBLICI ÎN REPUBLICA MOLDOVA